

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra managementu a informatiky

Analýza hlavních komponentů systému bezpečnosti v
podmínkách Evropské unie

Diplomová práce

Analysis of the main components of the security
system in the conditions of the European Union

Master thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Dr. Jindřich Nový, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Bc. David Hess

PRAHA

2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Ve Praze, dne 15. 03. 2022

Bc. David Hess

ANOTACE:

Cílem této diplomové práce bylo pomocí analýzy dostupných zdrojů a materiálů vymezit pojem bezpečnostního systému Evropské unie, včetně bazického hodnocení jeho vývoje a aktuálního stavu. V průběhu práce tak byl definován pojem bezpečnostní systém EU, zhodnocen jeho vývoj, a dále zmapovány, rozděleny a popsány jednotlivé komponenty (prvky) stran významu a funkce tak, aby byly přehledně uvedeny v jednom dokumentu. Práce akcentuje prvky legislativní, strategické i výkonné, zaměřené do oblastí vnitřní bezpečnosti, policejní a justiční spolupráce, ochrany vnějších hranic nebo zahraniční a obranné politiky. Zmíněna je rovněž spolupráce se Severoatlantickou aliancí, jako hlavním garantem bezpečnosti v Evropě.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Bezpečnost * Evropská unie * Obranná politika * Zahraniční politika * Strategie *
Nadnárodní spolupráce

ANNOTATION:

The aim of this thesis was to define the concept of the European Union security system, including a basic assessment of its development and current state, by analysing available sources and materials. In the course of the thesis, the concept of the EU security system was defined, its development was assessed, and the individual components (elements) of the parties were mapped, divided and described in order to present them clearly in one document. The work emphasises the legislative, strategic and executive elements, focused on the areas of internal security, police and judicial cooperation, external border protection or foreign and defence policy. Cooperation with the North Atlantic Alliance, as the main guarantor of security in Europe, is also mentioned.

KEYWORDS:

Security * European Union * Defence policy * Foreign policy * Strategy *
Supranational cooperation

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucímu své diplomové práce Dr. Jindřichu Novému, Ph.D. za poskytnutí konzultací, předání cenných rad a věcných připomínek.

Obsah	
Úvod.....	6
Teoreticko-metodologická část.....	9
1 Pojem a vývoj bezpečnostního systému EU	9
1.1 Pojem a účel bezpečnostního systému EU	9
1.2 Vývoj bezpečnostního systému EU.....	12
2 Legislativní prvky	17
2.1 Primární	17
2.2 Sekundární.....	27
2.3 Mezinárodní	29
Aplikační část	33
3 Strategické prvky	33
3.1 Bezpečnostní	33
3.2 Protiteroristické	36
3.3 Globální.....	41
4 Výkonné prvky	45
4.1 Ústřední	45
4.2 Nevojenské	52
4.3 Vojenské	62
Závěr.....	69
Seznam zkratk	70
Seznam použité literatury.....	71
Seznam obrázků	86

Úvod

Problematika jednotného evropského bezpečnostního systému se stala aktuální nedlouho po skončení 2. světové války, kdy si některé evropské státy uvědomily, že nejvhodnější prevencí proti budoucím válečným konfliktům na území Evropy je vzájemná spolupráce při budování sjednocené Evropy. Přesto, že původní myšlenky sjednocené Evropy se kromě ekonomického rozvoje, zvýšení životní úrovně, vědeckého a technologického pokroku zabíraly také možnostmi vytvoření společné evropské armády pod jednotným velením. Tato úvaha nakonec nebyla realizována a jako garant bezpečnosti v euro-atlantickém prostoru tak byla vytvořena Severoatlantická aliance. Fakt, že většina západoevropských států vstoupila do NATO, v kombinaci s geopolitickou situací a nastupující studenou válkou, způsobil odklad myšlenky hlubší evropské bezpečnostní a vojenské integrace o téměř tři desetiletí.

S rozpadem Sovětského svazu přišlo výrazné uvolnění bezpečnostní situace v Evropě. Následná snaha o integraci post-sovětských států ze strany Evropského společenství se nesla primárně v duchu zlepšení ekonomického kondice a všeobecného rozvoje. Samotná oblast bezpečnosti a obrany nebyla příliš akcentována, neboť Rusko po rozpadu SSSR významně snížilo výdaje na obranu a přesto, že nadále zůstalo jadernou velmocí, nepředstavovalo pro Evropu aktuální bezpečnostní hrozbu. Zbývající bezpečnostní hrozby (válka v Jugoslávii nebo Bosenská válka za nezávislost) měly charakter spíše interních mocenských či etnických bojů bez větší ambice přerůst v celoevropské vojenské konflikty. I proto se velká část post-sovětských států začala intenzivně zajímat o možnosti vstupu do NATO, což by jim na úkor okamžitého rozvoje vojenských kapacit umožnilo směřovat kapitál na posílení ekonomického rozvoje a životní úrovně.

Evropské společenství začalo intenzivněji pracovat na oblasti přeshraniční, policejní a justiční spolupráce a společné zahraniční a bezpečnostní politiky, jakožto nezbytného nástroje pro úspěšnou integraci post-sovětských států, které měli často odlišné bezpečnostní politiky, standardy či postupy. Tato integrace na

úrovni EU probíhá do současnosti. Společná obranná politika byla nadále na okraji zájmu, neboť nebylo žádoucí dublovat činnosti, které se realizovali v rámci NATO.

Určité vystřízlivění v tomto ohledu přišlo s nástupem nového tisíciletí, kdy se v jistém ohledu změnila zahraniční priority USA, které začalo prosazovat své zájmy na Blízkém východě. EU si uvědomila, že nemůže spoléhat pouze na vojenské kapacity v rámci NATO, které z velké části poskytuje USA a musí být více soběstačnou. Za tímto účelem dala vzniku Evropské bezpečnostní a obranné politice, která by i bez mandátu NATO byla schopná zajistit bezpečnost Unie, včetně samostatných realizací zahraničních civilních a vojenských misí.

Ústředním tématem této diplomové práce je oblast bezpečnosti ve specifických podmínkách Evropské unie, jakožto nadnárodního post-Vestfálského systému. Autor si toto téma vybral s ohledem na jeho aktuálnost v důsledku postupného dlouhodobého zhoršování bezpečnostní situace během tohoto tisíciletí, a to jak v nejbližším evropském sousedství, vyvoleném zejména válkou v Libyi (2014), ruskou anexí Krymu a oblastí Donbasu (2014) nebo nejaktuálnější ruskou válečnou agresí na území Ukrajiny, tak i v celosvětovém měřítku, zejména důsledky teroristických útoků z 11. září 2001 a následné války v Iráku (2001) a Afganistánu (2003), nebo občanskou válkou v Sýrii (2011). Nejen tyto incidenty znamenaly pro oblast Evropské obranné a bezpečnostní politiky celou řadu nových výzev a hrozeb, kterým musí čelit, a to zejména v podobě terorismu, organizovaného zločinu a migračních vln. Za tímto účelem byla na evropské úrovni v uplynulých více než dvaceti letech vybudován robustní bezpečnostní systém, čítající desítky orgánů a institucí zajišťující nejrůznější aspekty bezpečnosti a obrany od policejní a justiční spolupráce, přes civilní a nouzové plánování až po ochranu vnějších hranic a vojenskou spolupráci.

Cílem této práce je na základě analýzy dostupných zdrojů a materiálů, včetně zahraniční odborné literatury, vymezit bezpečnostní systém EU a provést bazické hodnocení jeho vývoje a současného stavu tak, aby dokázal poskytnout fundované odpovědi na základní otázky. Dílčím cílem je definování jednotlivých prvků bezpečnostního systému EU a vymezení jejich činností ve vzájemné interakci tak, aby byly přehledně uvedeny v jednom materiálu. Přesto, že práce neaspíruje na vytvoření všezahrnujícího seznamu institucí a organizací

působících v systému bezpečnosti EU, měla by přispět k ucelené představě o tom, jakými možnostmi při realizaci vlastní bezpečnostní politiky EU disponuje.

Za tímto účelem je diplomová práce mimo úvodní a závěrečnou kapitolu členěna do dalších 4 kapitol, které v sobě zahrnují část teoretickou a praktickou. První kapitola tvoří teoreticko-metodologickou část je rozdělena do dvou podkapitol, jejichž smyslem je definovat samotný pojem a účel systému bezpečnosti EU a následně detailněji popsat jeho vývoj za uplynulých více než 60 let. Následující kapitoly jsou rozděleny vždy do tří podkapitol, které v logickém pořadí upravují konkrétní prvky bezpečnostního systému EU odpovědné za určování, provádění anebo kontroly nad realizací bezpečnostní politiky Unie.

Teoreticko-metodologická část

1 Pojem a vývoj bezpečnostního systému EU

V první části této kapitoly se autor zaměří na vymezení samotného pojmu systému bezpečnosti v podmínkách EU, včetně jeho smyslu a účelu. Dále bude přehledně rozdělen na jednotlivé prvky, které budou detailněji rozvedeny v následujících kapitolách. Druhá část této kapitoly poskytne ucelený pohled na vývoj evropského bezpečnostního systému, a to od první myšlenky na Evropské obranné společenství, přes Západoevropskou unii, pracovní skupinu ministrů vnitra TREVI, vznik oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky nebo Maastrichtskou a Amsterodamskou smlouvu.

1.1 POJEM A ÚČEL BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU EU

Vzhledem k tomu, že samotný pojem systému bezpečnosti EU není pevně vymezen, a proto je nezbytné zaměřit se na jeho jednotlivé prvky, vlastnosti a funkce. V první řadě je však potřeba definovat samotný pojem „bezpečnostní systém“, od kterého následně můžeme odvodit prvky, vlastnosti a funkce bezpečnostního systému EU.

Jeden z pohledů na systém bezpečnosti jej stanoví jako pouhý nástroj pro řízení jeho složek nebo na „*pasivní výčet existujících prvků, podmnožin a témat, která se podle intuice autorů s pojmem pojí.*“ S tím souvisí v první řadě legislativní prvky, které jako základ celého systému určují postavení, působnost a vzájemné vazby ostatních prvků, ze kterých následně vychází samotná činnost, a to jak na úrovni řídicí (koordinační) tak i výkonné (prevence, realizace, kontrola). Jednotlivé prvky pak členit do roviny politické (vnitřní a vnější politika, vojenská, vnitřní bezpečnost) a organizační (parlament, vláda, ozbrojené bezpečnostní sbory, ozbrojené síly).¹

Další vysvětlení pojmu bezpečnostní systém zahrnuje „*všechny aktéry, jejich role, odpovědnosti a činnosti, které společně pracují na řízení a provozu efektivního, účinného a odpovědného systému, který lépe uspokojí potřeby občanů v oblasti*

¹ BALABÁN, Miloš a kol. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. 310 s. ISBN 978-80-246-3150-9.

spravedlnosti a bezpečnosti.“ Bezpečnostní systém lze rozdělit skládá z devíti oblastí a to odpovědnosti, dohledu, obrany, zpravodajských a bezpečnostních služeb, integrované správy hranic, policie, soudnictví, státního i soukromého vojenského sektoru a občanské společnosti.²

Poslední zmíněnou definicí bezpečnostního systému je *„koordinované řízení a regulace problémů pomocí více stran a oddělených orgánů, a to veřejných i soukromých, které pomocí formálních či neformálních jednání a norem cíleně směřuje ke konkrétním politickým výsledkům, jejichž bezpečnost by státy nemusely být schopné zajistit jednostranně a jsou tak nuceny pracovat v rámci nadnárodních institucionálních subjektů.“*³

S přihlédnutím k výše uvedenému obecnému vymezení pojmu můžeme definovat bezpečnostní systém EU jako *„soubor jednotlivých prvků, které ve vzájemné interakci přispívají ke stanovení a efektivnímu naplňování evropské zahraniční, bezpečnostní a obranné politiky.“* Systém bezpečnosti EU je tak na jednu stranu podobný bezpečnostním systémům jednotlivých států, protože vychází z obdobných základů, zároveň však naprosto odlišný, neboť EU jako pouhá právní entita dosud nedisponuje tím hlavním – suverenitou. Tento fakt dlouhodobě ovlivňuje její činnost a značně se promítá i do oblasti zahraniční politiky, bezpečnosti a obrany, kdy v přijímání zásadních rozhodnutí je závislá na vůli jednotlivých členských států.

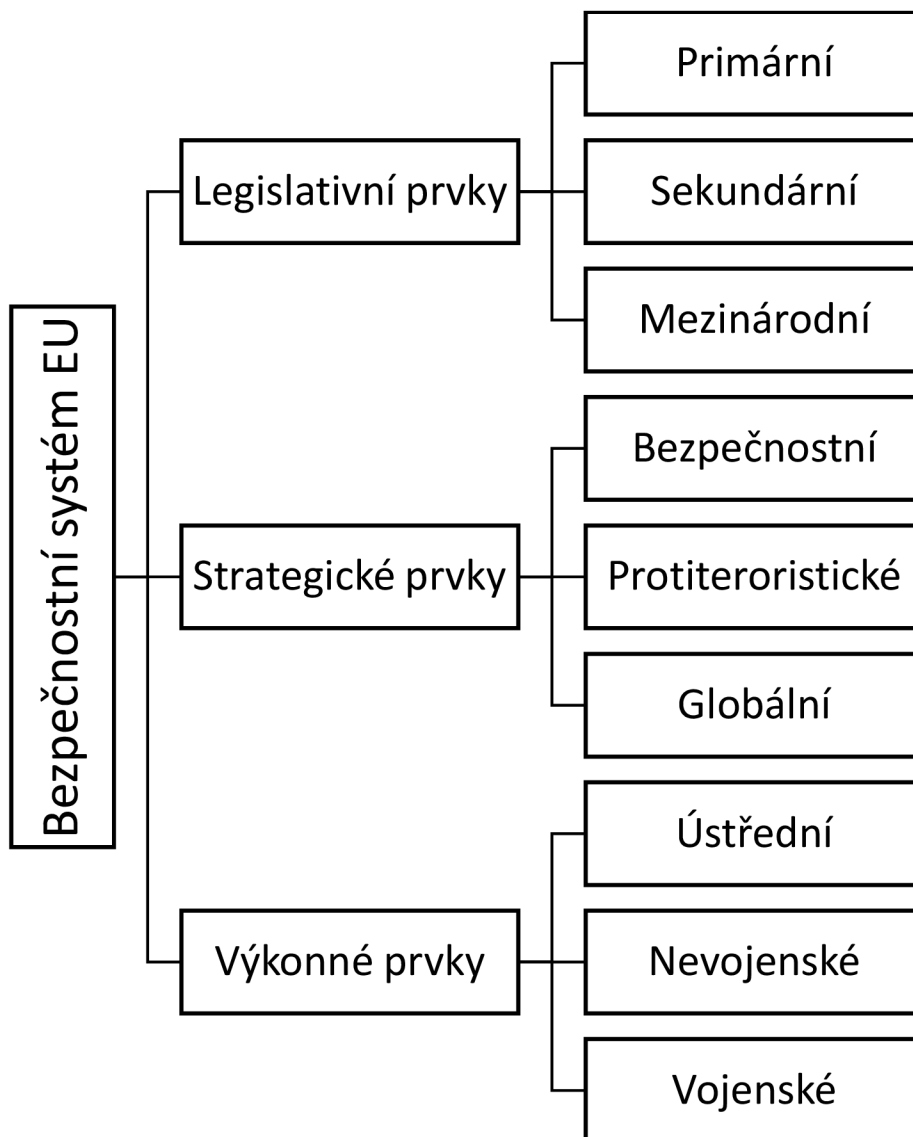
S ohledem na to je hlavním účelem bezpečnostního systému EU primárně podporovat spolupráci jednotlivých členských států s cílem harmonizovat jejich vnitřní bezpečnostní systémy, poskytovat a rozvíjet metodologické a technologické možnosti a platformy pro efektivnější řízení rizik, boj proti organizovanému zločinu, terorismu, kyberkriminalitě, hybridním hrozbám, přeshraniční kriminalitě ale i ve vztahu k ochraně životního prostředí, energetické

² OECD (2011). *Linking Security System Reform and Armed Violence Reduction: Programming Note, Conflict and Fragility*. OECD Publishing. ISBN: 978-92-64-10721-2.

³ HALLENBERG, Jan, James SPERLING and Charlotte WAGNSSON. *European security governance: the European Union in a Westphalian world*. London. Routledge. 2009. ISBN 978-0-415-49352-9.

bezpečnosti, surovinové bezpečnosti, obranné spolupráci či oblasti civilní ochrany.

System bezpečnosti EU tak zahrnuje celou řadu prvků jejichž kompletní definování a výčet přesahuje možnosti této diplomové práce, proto autor rozděluje bezpečnostní systém EU do následujících skupin, které budou detailněji rozebrány v dalších kapitolách.

Obrázek 1 - Schéma bezpečnostního systému EU

Vzhledem k výše uvedenému úkolu a také faktu, že bezpečnostní systém EU působí vedle bezpečnostních systémů jednotlivých členských států, je žádoucí zmínit také nesporné důvody a výhody, pro které je unikátním a důležitým prvkem při zajišťování a naplňování bezpečnosti v Evropě:

1. EU může spojit finanční, diplomatické a vojenské kapacity jednotlivých států a tím umožnit úspory v rozsahu, který jednotlivým členským státům chybí. Zároveň tak uvolní značnou diplomatickou, hospodářskou a vojensko-strategickou sílu, která slouží společným bezpečnostním zájmům;
2. S rozvojem důvěryhodnosti v zahraničněpolitickou a bezpečnostní identitu EU roste možnost uplatňování bezpečnostních preferencí jednotlivých členských států při multilaterálních i bilaterálních jednáních s externími subjekty;
3. EU poskytuje institucionální rámec, který členským státům umožňuje koordinovat a harmonizovat jejich bezpečnostní strategie, zejména s ohledem na regionální stabilizaci a potlačení přeshraničních hrozeb;
4. Rozmanitost bezpečnostních hrozeb představuje problém řešitelný kolektivním jednáním, pro které však chybí jednotný vůdce schopný doplnit činnost méně schopných členských států. Z tohoto pohledu tak pouze EU může věrohodně identifikovat hrozby relevantní pro celou Evropu;
5. Některé strukturální změny v členských státech ztížily dosažení vlastních bezpečnostních cílů samostatně. V důsledku toho jsou nuceny přenášet stále více suverénních pravomocí na EU;⁴

1.2 VÝVOJ BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU EU

A. Evropské obranné společenství (1950 – 1954)

Myšlenku nad vytvořením multinárodní evropské armády pod jednotným vedením, přednesl v srpnu 1950 na jednání Rady Evropy Winston Churchill „*nejenže bychom měli potvrdit, jak jsme byli vyzváni, naši věrnost Spojeným národům, ale měli bychom učinit gesto praktického a konstruktivního směřování tím, že se vyslovíme pro okamžité vytvoření evropské armády pod jednotným velením, na níž bychom se všichni měli důstojně a čestně podílet.*“ V důsledku toho Rada Evropy vyzvala k „*okamžitému vytvoření jednotné evropské armády, která by*

⁴ ECONOMIDES, Spyros a James SPERLING, ed. *EU security strategies: extending the EU system of security governance*. London: New York, 2018. Routledge studies in European security and strategy. ISBN 978-1-138-21041-7.

*podléhala řádné evropské demokratické kontrole a jednající v plné spolupráci se Spojenými státy a Kanadou.*⁵

Jelikož však samotná Rada Evropy nepřijímá rozhodnutí, ale funguje jako diskusní platforma pro hledání řešení nejrůznějších společenských oblastech. Samotné realizace plánu se tak ujala Francie, která prostřednictvím svého premiéra René Plevena v říjnu téhož roku představila plán vzniku Evropského obranného společenství (*European Defence Community – EDC*).

Ten měl, kromě potlačení snahy Západního Německa na vstup do NATO, vytvářet vojenskou protiváhu právě zmíněné Severoatlantické alianci, ve které hrálo dominantní roli USA, využívat vojenský potenciál Západního Německa v případě útoku ze Sovětského svazu a zároveň zajistit, že Německo již nebude nikdy schopné rozpoutat válku v Evropě.⁶

Kromě zmíněné Francie a Západního Německa se EDC měla účastnit také Itálie a země Beneluxu. Celkově byla navrhována vojenská kapacita o velikosti 43 divizí (500.000 – 850.000 vojáků) a 1800 letadel s tím, že Německu bylo zapovězeno vlastnit bojová letadla, atomové zbraně, naváděné střely a bojové lodě.⁷ Po značných kompromisech byla Pařížská smlouva zřizující EDC podepsána 27. května 1952 ministry zahraničí jednotlivých států. Následně roku 1954 však nebyla ratifikována Francouzským národním shromážděním, které se obávalo ztráty vlastní suverenity, změn v obsahu a struktuře EDC a ustálení globální geopolitické situace.⁸ Pařížská smlouva tak nikdy nevstoupila v platnost.

B. Západoevropská unie (1954 – 2009)

⁵ Council of Europe - Consultative Assembly. Reports. Second session. 7th-28th August 1950. Part I. Sittings 1 to 12. 1950. *CVCE* [online]. 2013 Strasbourg: Council of Europe. "Speech by Winston Churchill", p. 121-124 [cit. 2022-25-01]. Dostupné z:

https://www.cvce.eu/en/obj/address_given_by_winston_churchill_to_the_council_of_europe_strasbourg_11_august_1950-en-ed9e513b-af3b-47a0-b03c-8335a7aa237d.html

⁶ EDC: The European Army. Dead, Dying or Durable? *Magazineproject.org* [online]. 1953 [cit. 2022-25-01]. Dostupné z: <https://magazineproject.org/TIMEvault/1953/1953-08-10/1953-08-10%20page%2024.jpg>

⁷ Tamtéž.

⁸ RUANE, Kathleen. *The Rise and fall of the European defence community: Anglo-American relations and the crisis of European defence, 1950-55*. London. Macmillan Press. 2000. ISBN 0-333-91319-1.

Organizace založená Bruselskou smlouvou roku 1948 deseti státy převážně západní Evropy za účelem zajištění společné kolektivní obrany, byla po neúspěšné ratifikaci EDC roku 1954 změněna Pařížskými dohodami, které rozšířili členství o Itálii a Spolkové republiky Německo (SRN), což umožnilo ukončit poválečnou okupaci ze strany spojenců. V rámci těchto dohod také došlo k vytvoření nových institucí – Agentury pro kontrolu zbrojení a Stálou radu pro vyzbrojování. Jejich účelem bylo mj. zajistit kontrolu nad znovuvyzbrojením SRN, kterému bylo povoleno zřídit vlastní vojenskou složku – Bundeswehr a vstoupit tak do NATO.⁹

S ohledem na podpis Severoatlantické smlouvy v roce 1949 v rámci které došlo k vytvoření politických a vojenských struktur, včetně Vrchního velitelství spojeneckých sil v Evropě (*Supreme Headquarters Allied Powers Europe – SHAPE*), bylo rozhodnuto o nadbytečnosti paralelního vojenského velitelství Západoevropské unie a jeho přesunu pod SHAPE, který přebрал odpovědnost za obranu západní Evropy. Na více než 30 let se tak evropská obranná politika zcela zbavila autority a pod hlavičkou Západoevropské unie (ZEU) fungovala pouze jako diskusní a konzultační platforma.¹⁰

Určitou změnu ve směřování obranné politiky přinesla až **Římská deklarace** z roku 1984, která explicitně zmínila požadavek na rozvoj vojenských parametrů za účelem větší spolupráce v rámci ZEU s cílem posílit oblast míru, bezpečnosti a obrany. Mimo to byla zmíněna potřeba rozvoje vztahů v oblasti společné obrany mezi západní a východní Evropou a dalšími nečleny NATO.¹¹ Posílením v této oblasti bylo rovněž přijetí Petersbergské deklarace, která zmocňovala ZEU k provádění vojenských úkolů v oblasti humanitární, odzbrojovací a mírotvorné povahy.

⁹ Western European Union. *CVCE* [online]. 2016 [cit. 2022-25-01]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/en/collections/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/9059327f-7f8a-4a74-ac7e-5a0f3247bcd3/Resources#73277207-d250-41c5-8960-1d8bce9f11aa_en&overlay

¹⁰ KAPLAN, Lawrence S. and Morris HONICK. *NATO 1948: the birth of the transatlantic alliance*. 2007. ISBN 9780742539174.

¹¹ Declaration by the WEU Foreign and Defence Ministers (Rome, 27. October 1984). *CVCE* [online]. 2015 [cit. 2022-25-01]. Dostupné z: https://www.cvce.eu/content/publication/2003/7/11/c44c134c-aca3-45d1-9e0b-04d4d9974ddf/publishable_en.pdf

C. Maastrichtská smlouva (1992 – 2009)

Smlouva o Evropské Unii podepsaná roku 1992 v nizozemském Maastrichtu představila EU fungující na 3 pilířích představujících nové stupně evropské integrace:

1. První pilíř tvořilo Evropské společenství, včetně primárního práva Unie (které je nadřazené právu členských států) a zahrnoval oblasti jako celní a hospodářská unie, vnitřní trh, ochrana spotřebitele aj.;
2. Druhý pilíř přinášel oblast Společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) jako vnější strukturu bezpečnostní politiky EU zaměřené na mezinárodní spolupráci, posilování a ochranu míru, společných hodnot a zájmů, včetně spolupráce s externími subjekty (např. NATO);
3. Třetí pilíř výrazně posiloval oblast spolupráce v oblasti justice a vnitřních záležitostí. Zaměřil se na otázky azylové a migrační politiky, ochranu vnějších hranic a spolupráci v oblasti trestněprávní a občanskoprávní;¹²

Třetí pilíř tak částečně navazoval na předcházející spolupráci, kterou tvořila skupina **TREVI**. Ta fungovala od roku 1976 a zahrnovala spolupráci členských států v boji proti terorismu, radikalismu, extremismu. V rámci této spolupráci zajišťovala také výměnu informací a vzájemné vzdělávání či výcvik. Fungovala na třístupňovém systému – ministři – vyšší úředníci – pracovní skupiny. Pracovní skupiny existovaly 3 zaměřené na boj s terorismem (*Working Group 1 – WG1*), policejní techniku a taktiku (*Working Group 2 – WG2*) a boj proti organizovanému zločinu (*Working Group 3 – WG3*).¹³

Na Maastrichtskou smlouvu navazovala **Amsterodamská smlouva** (1997 – 2009), která přinesla zejména změny v oblasti 2. a 3. pilíře. Jednalo se o přesun migrační a azylové politiky do 1. pilíře (primárního práva), vytvoření pozice Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (*High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy – HR/VP*) nebo možnost hlasování kvalifikovanou většinou v oblasti policejní a justiční

¹² DRULÁKOVÁ, Radka a Markéta VOTOUPALOVÁ. *Vnitřní bezpečnost Evropské unie: prostor svobody, bezpečnosti a práva*. 3. přepracované vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica, 2018. ISBN 978-80-245-2280-7.

¹³ Tamtéž. s. 22-25.

spolupráce. V oblasti SZBP došlo k zavedení institutu „konstruktivní absence“, která umožňuje členskému státu, který nechce participovat na projednávaných zahraničních misích, nehlasovat a nebýt tak vázán jeho závěry.¹⁴

V roce 1998 došlo k dohodě mezi Anglií a Francií, které se podpisem **Deklarace ze Saint-Malo** zavázali vytvořit Evropskou bezpečnostní a obrannou politiku (v důsledku selhané intervence EU při válce v Kosovu) zahrnující evropské vojenské síly schopné samostatné akce podpořené věrohodnými vojenskými prostředky, které bude možné použít v reakci na mezinárodní krize a při dodržování závazků o kolektivní obraně. Musí proto disponovat vhodnými strukturami v oblastech vojenských, zpravodajských i plánovacích. Zmíněné jsou jak kapacity určené v evropském pilíři NATO, ale i prostředky mimo rámec NATO.¹⁵ Jedná se tak o částečný odklon od vojenské závislosti na NATO, kterému v rámci NATO předcházelo vytvoření Evropské bezpečnostní a obranné identity (*European Security and Defence Identity – ESDI*) jako efektivního nástroje pro rozvoj schopností ZEU, zejména za účelem přípravy, podpory, velení a provádění operací.¹⁶

V návaznosti na to došlo během konference v Helsinkách (1999) ke stanovení **Helsinského hlavního cíle** (*Helsinki Headline Goal*), který měl do roku 2003 vytvořit evropské jednotky rychlé reakce (*European Rapid Reaction Force*) schopné do 60 dnů nasadit až 60 tisíc jednotek pro zahraniční mise v mandátu Petersbergské deklarace, a to na období nejméně 12 měsíců. V tomto směru se tak EU rozhodla jít směrem vytvoření potenciálních vojenských kapacit pro jednotlivé mise, fungujících na bázi dobrovolných příspěvků členských států, na úkor stálých sil reakce pod hlavičkou jednotného vedení.¹⁷ Helsinský hlavní cíl byl dále v roce 2004 doplněn o Hlavní cíl 2010 (Headline Goal 2010), v rámci kterého došlo mj. k vytvoření sil rychlé reakce (blíže kap. 2.3 a 4.3).

¹⁴ Tamtéž. s. 66-68.

¹⁵ Franco–British St. Malo Declaration (4 December 1998). *CVCE* [online]. 2015 [cit. 2022-25-01]. Dostupné z: https://www.cvce.eu/obj/franco_british_st_malo_declaration_4_december_1998-en-f3cd16fb-fc37-4d52-936f-c8e9bc80f24f.html

¹⁶ European Security and Defence Policy. *European Commission* [online]. Nedat. [2022-25-01]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/european_security_defence_identity.html

¹⁷ Hitting the Helsinki Headline Goal. *NATO* [online]. 2002 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://www.nato.int/docu/review/articles/2002/09/01/hitting-the-helsinki-headline-goal/index.html>

2 Legislativní prvky

2.1 PRIMÁRNÍ

V této kapitole jsou zahrnuty vybrané primární legislativní prvky, které slouží jako základní nosné pilíře bezpečnostního systému EU definující zejména základní směr a podobu evropského bezpečnostního systému, stejně tak jako postavení a role jeho orgánů. Jedná se tak zejména o Lisabonskou smlouvu, která jako nejnovější zakládající smlouva aktualizovala Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o fungování Evropské unie. Součástí této podkapitoly bude také Schengenský *acquis*, který byl k výše uvedeným smlouvám připojen jako Protokol č. 19.

A. Smlouva o Evropské unii

Bezpečnostní oblast akcentuje již samotná preambule Smlouvy o Evropské unii¹⁸ (dále jen SEU) a to požadavkem na realizaci společné zahraniční a bezpečnostní politiky, včetně budoucího záměru na tvorbu společné obranné politiky a posílení evropské identity za účelem udržení míru a bezpečnosti v Evropě i ve světě.

V 1. kapitole, článku 3, bodě č. 5 je uveden závazek na dodržení hodnotového a právního systému, a to zejména s ohledem na ochranu svých občanů, bezpečnosti, míru, ochraně lidských práv a svobod. Zároveň akcentována globální ambice EU ve smyslu udržitelného rozvoje planety Země a dodržování, rozvoji a ochraně mezinárodních smluv, zejména v oblasti ochrany lidských práv.

Článek 4, bod č. 2 pak jasně deklaruje respektování suverenity jednotlivých členských států včetně faktu, že ochrana národní bezpečnosti každého jednotlivého členského státu zůstává plně v jeho kompetenci. Článek 13 a následující obsahují výčet jednotlivých orgánů EU, včetně rámcového popsání jejich složení, způsobu fungování a rozhodování (blíže kapitola 4).

Kapitola 2 je již věnována problematice společné zahraniční a bezpečnostní politiky (dále jen SZBP). Bod č. 1 stanoví, že SZBP musí být definována

¹⁸ Consolidated version of the Treaty on European Union: Official Journal of the European Union C202/13. *European Commission* [online]. 2016, s. 3–45. Volume 59. ISSN 1997-091X [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_2&format=PDF

a realizována na základě jednomyslného rozhodnutí Evropské rady a Rady (nestanoví-li smlouvy jinak). Zároveň vylučuje přijímání legislativních aktů. Výkon SZBP provádí jednotlivé členské státy a určený vysoký představitel Unie pro SZBP. Rovněž je zde určena role Evropského parlamentu, Komise a Evropského soudního dvora.

Činnosti v rámci SZBP jsou upraveny článkem 25 na:

- a) Určení obecného směřování;
- b) Přijetí rozhodnutí ohledně:
 - Akcí, které má EU podniknout,
 - Postojů, které má EU zaujmout,
 - Způsobů provádění výše uvedených akcí a postojů;
- c) Posílení systematické spolupráce v oblasti SZBP mezi jednotlivými členskými státy;

Články 26–31 definují samotný proces realizace SZBP. V následujících člancích dochází k vyslovení požadavku na spolupráci při vystupování v mezinárodních institucích (např. OSN), na mezinárodních konferencích a diplomatickém zastoupení v 3. zemích. Dále je zde definován Politický a bezpečnostní výbor, který mj. dohlíží na realizaci dohodnutých politik (blíže kapitola 4.1).

Článek 41 stanoví, že jednotlivé výdaje (administrativní i operativní) jsou pokryty ze rozpočtu EU, s výjimkou výdajů vzniklých v důsledku vojenské nebo obranné operace nebo případů, kdy Rada rozhodla odlišně.

Oddíl č. 2 této kapitoly obsahuje ustanovení o Společné bezpečnostní a obranné politice (SBOP) jakožto nezbytné součásti SZBP, která umožňuje EU použít civilní i vojenské prostředky i mimo území Unie, a to v případě předcházení a posilování mezinárodní bezpečnosti, udržováním míru, humanitárních a záchranných misí, včetně bojových misí. Zároveň je zde jednoznačně specifikováno, že k těmto operacím se využívají kapacity poskytnuté jednotlivými členskými státy. Rovněž tímto nejsou dotčeny závazky plynoucí pro jednotlivé členské státy v rámci

Organizace Severoatlantické smlouvy (NATO). V případě, že dojde k napadení jednoho z členských států, mají ostatní státy povinnost pomoci za využití všech dostupných prostředků.

V dalších bodech jsou členské státy zavázány neustále zlepšovat své vojenské schopnosti. Za tímto účelem je žádoucí spolupráce s Agenturou v oblasti rozvoje obranných schopností, výzkumu, akvizic a vyzbrojování (dále jen „Evropskou obrannou agenturou“), která určuje požadavky v průmyslové i technologické oblasti obrany (blíže kapitola 4.3).

Článek 46 stanoví podmínky pro stálou strukturální spolupráci podle článku 42 a odkazuje tím na Protokol (č. 10) o stálé strukturované spolupráci¹⁹, který je již od svého podpisu v roce 1957 součástí příloh smluv o Evropském společenství (nyní SEU).

Ten v prvním článku stanoví povinnost participujícímu členskému státu zajistit, na úrovni vnitrostátní nebo mezinárodní, bojové jednotky včetně adekvátní logistické podpory, které budou schopné plnit povinnosti dle článku 43 SEU, a to na období 5-30 dnů s tím, že tato lhůta může být prodloužena i na více než 120 dnů. Za tímto účelem článek 2 stanoví konkrétní body, které povedou k dosažení požadavku uvedeného v předchozím článku, jedná se zejména o:

- a) Zajištění adekvátní výše investičních výdajů na obranné vybavení;
- b) Určování svých vojenských potřeb, specializací a podporou spolupráce v oblasti výcviku a logistiky;
- c) Trvalé zvyšování dostupnosti, flexibility a schopnosti nasazení svých sil a prostředků;
- d) Spolupráce při nápravě zjištěných nedostatků;
- e) Účast na významných programech Evropské obranné agentury;

B. Smlouva o fungování Evropské unie

¹⁹ Protocol (No 10) on permanent structured cooperation established by Article 42 of the Treaty on European Union. Official Journal of the European Union C202/201. *European Commission* [online]. 2016. Volume 55. ISSN 1997-091X [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_4&format=PDF

Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU)²⁰ plynule navazuje na SEU a detailněji doplňuje SEU tím, že stanoví oblasti působnosti a způsoby výkonu jejich pravomocí.

Článek 4 je uvádí sdílenou pravomoc Unie v určených oblastech, zejm. v písm. j) v oblasti svobody, bezpečnosti a práva. Jedná se o změnu, kterou přinesla Lisabonská smlouva²¹, která zrušila původní pilíře zavedené Maastrichtskou smlouvou o EU²². V článku 6 je následně specifikována také pravomoc Unie realizovat činnosti na podporu a koordinaci členských států, zejm. v písm. f) civilní ochrany.

Hlava V SFEU se již věnuje prostoru svobody, bezpečnosti a práva, kdy hned v článku 67 vymezuje základní myšlenky, vztahující se zejména na ochranu vnějších hranic Unie, spravedlivou azylovou a migrační politiku, boji proti organizovanému zločinu, rasismu, xenofobii, a to zejména spoluprací a koordinací mezi policejními, soudními a dalšími orgány.

Článek 71 dále v rámci Rady zřizuje Stálý výbor pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti (dále jen COSI), jehož činností je posílit, usnadnit a podpořit operativní spolupráci jednotlivých členských států v oblasti vnitřní bezpečnosti, a to zejména tím, že:

- a) Zajišťuje spolupráci (včetně justiční) v trestních věcech spojených s vnitřní bezpečností a ochranou vnějších hranic;
- b) Posuzuje směřování a efektivitu operativní spolupráce;
- c) Asistuje Radě při reakci na teroristické útoky nebo jiné katastrofy;²³

²⁰ Consolidated version of the Treaty of the functioning of the European Union. Official Journal of the European Union C202/47. *European Commission* [online]. 2016, s. 3–199. Volume 55. ISSN 1997-091X [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_3&format=PDF

²¹ Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, podepsaná v Lisabonu dne 13. prosince 2007.

²² Smlouva o Evropské unii, podepsaná v Maastrichtu dne 7. února 1992.

²³ Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security. *The Council of European Union* [online]. 2017 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/standing-committee-operational-cooperation-internal-security/>

Znění článku 75 se vztahuje k zajištění cílů uvedených v článku 67, zejména v oblasti boje proti terorismu, a umožňuje Evropskému parlamentu a Radě, prostřednictvím nařízení stanovit legislativní rámec správních opatření proti pohybu kapitálu a plateb (např. zmrazení finančních prostředků, aktiv nebo hospodářských zisků) a to fyzickým i právnickým osobám, které je vlastní nebo je mají v držení.

V článku 77 se mj. zaměřuje na ochranu vnějších hranic Unie, a to zejména ve formě účinného dohledu a kontroly osob tyto hranice překračujících. Zároveň je zde zmíněn závazek boje obchodování s lidmi a nedovolenému přistěhovalectví.

Kapitola 3 a 4 se věnuje justiční spolupráci v občanských a trestních věcech, kdy kromě vzájemného uznávání rozsudků a rozhodnutí soudů, umožňují Evropskému parlamentu a Radě přijímat opatření k:

- a) Stanovení pravidel pro uznávání rozsudků a soudních rozhodnutí v celé Unii;
- b) Předcházení a řešení kompetenčních sporů mezi jednotlivými členskými státy;
- c) Podpoře vzdělávání soudců a soudních zaměstnanců;
- d) Usnadnit spolupráci mezi justičními orgány v souvislosti s rozsudky a soudními rozhodnutími v trestních věcech;

V tomto rozsahu může, v trestních věcech s přeshraničním přesahem, Evropský parlament nebo Rada pomocí směrnice stanovit minimální pravidla reflektující rozdílné právní tradice jednotlivých členských států, které zahrnují:

- a) Přípustnost důkazů;
- b) Práva jednotlivců v trestním řízení;
- c) Práva obětí trestných činů;
- d) Jakýchkoliv dalších aspektů trestního řízení (Rada je musí předem určit a jednomyslně schválit po obdržení souhlasu Evropského parlamentu);

Článek 83 na výše uvedené navazuje a ukládá možnost Evropskému parlamentu a Radě pomocí směrnice učít minimální pravidla týkající se definice trestných činů

a sankcí v oblasti taxativně vyjmenovaných, zvláště závažných trestných činů s přeshraničním dopadem. Jedná se, kromě obecně vymezeného organizovaného zločinu, o terorismus, obchodování s lidmi, nedovolené obchodování s drogami nebo zbraněmi, korupce, praní špinavých peněz, padělaní platebních prostředků a počítačová kriminalita.

Článek 85 a 86 vymezuje základní poslání, strukturu, oblast činností a úkoly Eurojustu. (blíže kapitola 4.2).

Článek 87 se věnuje policejní spolupráci v oblasti prevence, odhalování a vyšetřování trestných činů a umožňují Evropskému parlamentu nebo Radě stanovit opatření zaměřená na:

- a) Shromažďování, uchovávání, zpracování, analýzu a výměnu informací;
- b) Podporu vzdělávání zaměstnanců a spolupráce při jejich výměně, včetně výměny vybavení a výzkumu v oblasti odhalování trestné činnosti;
- c) Společné vyšetřovací metody u závažné trestné činnosti;

Následující článek vymezuje základní poslání, strukturu, oblast činností a úkoly Europolu (blíže kapitola 4.2).

Článek 196 se věnuje spolupráci v oblasti civilní ochrany v oblastech:

- a) Podpory činnosti jednotlivých členských států, zejména na analýze rizik a prevenci katastrof;
- b) Podpory rychlé a efektivní operativní spolupráci při realizaci záchranných a likvidačních prací;
- c) Podpory soudržnosti jednotlivých členských států v oblasti civilní ochrany;

Za tímto účelem může Evropský parlament nebo Rada přijímat nezbytná opatření.

Článek 222 obsahuje tzn. Doložku solidarity, která plynule navazuje na článek 41 SEU s akcentem společného jednání v případě, že se jednomu z členských států hrozí nebo se uskuteční teroristický útok nebo jiná katastrofa. V tom případě se Unie zavazuje mobilizovat všechny dostupné zdroje, včetně vojenských, aby zabránila hrozbě, ochránila demokratické instituce a obyvatelstvo, včetně

poskytnutí pomoci přímo na jeho území, pokud o to požádá. Zároveň je zde zmíněna povinnost Evropské rady na pravidelné vyhodnocování hrozeb.

Článek 275 uvádí nepříslušnost Soudnímu dvoru Evropské unie, pokud jde o ustanovení týkající se SZBP, a to ani k tomu přijatých právních aktů. Rovněž v následujícím článku je Soudnímu dvoru Evropské unie zapovězena pravomoc přezkoumávat platnost či přiměřenost operací prováděných bezpečnostními složkami, ani rozhodovat o výkonu odpovědnosti jednotlivých členských států v oblasti veřejného pořádku a vnitřní bezpečnosti.

C. Schengenský *acquis*

Myšlenka volného pohybu osob a zboží sahá až do roku 1984, kdy došlo k utvrzení spolupráce uzavřením tzv. Saarbrückenské dohody mezi Francií a SRN. Následná jednání s Belgií, Lucemburskem a Nizozemskem vyústili v první podpis Schengenské dohody 14. června 1985 a následně Schengenské prováděcí úmluvy z roku 1990. Toto bylo posíleno vydáním Jednotného evropského aktu (1987), který přesunul hraniční kontroly z vnitřních na vnější hranice a vytvořil tzv. schengenský prostor²⁴.

V kontrastu se zajištěním volného pohybu osob a zboží došlo ke vzniku bezpečnostních rizik z toho plynoucí, a to nejen pro přeshraniční kriminalitu, ale i organizovaný zločin. V důsledku toho byla Úmluvou k provedení schengenské dohody²⁵ přijata kompenzační bezpečnostní opatření zmíněná v Hlavě 3. Kapitola 1 zahrnuje oblast policejní spolupráce, a to zejména podmínky v oblasti:

- a) Přeshraničního sledování pachatelů trestné činnosti na území druhého členského státu, a to pouze v případě taxativně vymezených trestných činů zahrnujících např. vraždu, únos, vydírání, použití výbušnin aj.;

²⁴ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. ISBN 978-80-7380-783-2.

²⁵ The Schengen acquis – Convention implementing the Schengen Agreement of 14 June 1985 between the Governments of the States of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders. Official Journal of the European Union L239. *European Commission* [online]. 2000 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=GA](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=GA)

- b) Prohloubení spolupráce v přeshraničních oblastech, zejména s ohledem na rychlou výměnu informací, a to včetně zajištění kompatibilního vybavení a rozšíření frekvenčních pásem;
- c) Posílení spolupráce díky možnému vyslání styčných důstojníků pro plnění úkolů ostrahy vnějších hranic, pomoci v trestních věcech a výměny informací pro účely boje s trestnou činností;

Kapitola 2 zahrnuje vzájemnou spolupráci v trestních věcech spočívající zejména v poskytování právní pomoci ve vybraných oblastech (např. nárocích o odškodnění, vybírání pokut nebo doručování soudních rozhodnutí).

Kapitola 3 aplikuje jednu ze základních právních zásad – *ne bis in idem*²⁶ - a znemožňuje, aby byla osoba souzena ve dvou státech za spáchání stejného trestného činu. Na toto ustanovení se vztahují výjimky, pokud byl např. čin spáchaný v zahraničí veřejnou osobou při výkonu funkce nebo pokud tento čin znamená důležité porušení národní bezpečnosti smluvního státu.

Kapitola 6 se věnuje drogám, konkrétně stanoví snahu bojovat proti dovozu, vývozu a přímého i nepřímého prodeje. Za tímto účelem zřídí státy vnitřní pracovní skupiny, složené převážně ze zástupců policie a celní správy, která se bude touto problematikou zabývat a vypracovávat návrhy na zlepšení spolupráce. Zároveň je zde, za účelem proti výše uvedenému, zmíněna možnost vyčlenit a přesunout část zdrojů, které byly určeny k ochraně vnitrostátní hranice, na vnější hranici.

Kapitola 7 je zaměřená na problematiku zbraní a střeliva, a to zejména tím, že:

- a) Stanoví seznam zakázaných střelných zbraní;
- b) Stanoví seznam střelných zbraní podléhající povolení, včetně minimálních podmínek pro jeho získání;
- c) Stanoví seznam střelných zbraní podléhající ohlašovací povinnosti;

Dále obsahuje povinnost evidence střelných zbraní, a to jak ze strany výrobců, tak i prodejců, stejně tak jako sdílení těchto a dalších informací mezi jednotlivými členy.

²⁶ Z lat. *ne dvakrát o tomtéž*

Za účelem rychlé a efektivní výměny výše uvedených informací došlo v Hlavně 4 ke zřízení **Schengenského informačního systému** (SIS), jako platformy pro předávání informací v oblasti:

- a) Osob, pro které byl záznam zadán;
- b) Předmětů a vozidel;

K prvnímu bodu se, kromě jména a příjmení, sdílejí pouze informace relevantní k zadané osobě (např. národnost, zda je osoba nebezpečná či ozbrojená, důvod pro zatčení a další doporučená opatření). Stejně tak se zde uvádí osoby, kterým byl na základě rozhodnutí příslušných orgánů odepřen vstup na území jednoho ze smluvních států, a to zejména z důvodu ochrany veřejného pořádku nebo vnitřní bezpečnosti.

Do druhého bodu jsou zařazeny níže taxativně vyjmenované odcizené, ztracené nebo zneužitě předměty a vozidla:

- a) Vozidla s objemem nad 50 cm³;
- b) Přívěsy (vč. obytných) s hmotností nad 775 kg;
- c) Střelné zbraně;
- d) Nevyplněné úřední dokumenty (pasy, řidičské a občanské průkazy aj.);
- e) Vyplněné úřední dokumenty;
- f) Bankovky;

Obsah Schengenského *acquis*, zaměřený na volný pohyb osob a zboží, byl vstupem Amsterodamské smlouvy v platnost (1999), implementován do právního rámce celé EU (přestalo se tak jednat o mezinárodní smlouvu mezi jednotlivými smluvními stranami, ale stal se z toho právní akt evropského práva). Stejně tak byl později promítnut do obsahu SEU a SFEU a samotný *acquis* byl přiložen jako

Protokol č. 19, včetně povinnosti každého nově přistoupivšího státu převzít v plném rozsahu opatření podle něho přijatá²⁷.

V souvislosti s tím došlo na základě nařízení Rady²⁸ ke zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (dále jen Frontex) a to s cílem vytvoření jednotného integrovaného systému řízení, zajišťujícího adekvátní úroveň ostrahy hranic a kontroly osob, nezbytného pro udržení volného pohybu osob a zboží (blíže kapitola 4.2).

Navazující právní úpravou byl tzv. **Schengenský hraniční kodex**, který nařízením Evropského parlamentu a Rady²⁹ stanovil podrobnosti k ochraně hranic EU, a to zejména v oblasti:

- a) Definice vnějších hranic (včetně námořních);
- b) Provádění kontrol na vnějších hranicích;
- c) Možnosti zmírnění kontrol na vnějších hranicích;
- d) Ostrahy a ochrany hranic;
- e) Odepření vstupu;
- f) Společné kontroly hranic;

A to včetně zvláštních kontrol, které se uplatňují u specifických osob v souvislosti s výkonem povolání (např. posádky letadel, zahraniční delegace, námořníci). Zároveň jasně deklaroval, že zrušení pravidelných kontrol na vnitřních hranicích EU nijak nelimituje požadavky jednotlivých členských států na zajišťování vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku. To se týkalo převážně možností kontrol

²⁷ Protocol (No 19) on the Schengen acquis integrated into the framework of the European Union. Official Journal of the European Union C202/201. *European Commission* [online]. 2016. Volume 55. ISSN 1997-091X [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_4&format=PDF

²⁸ Nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 ze dne 26. října 2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie. *European Commission* [online]. 2007 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32004R2007>

²⁹ Regulation (EC) No 562/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 establishing a Community Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code). Official Journal of the European Union L105/1. *European Commission* [online]. 2006, s. 1–14 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R0562>

prováděných v pohraniční oblasti bezpečnostními složkami (policíí či celní správou), včetně ukotvení povinnosti osob vstupujících na území členského státu disponovat identifikačním průkazem.

2.2 SEKUNDÁRNÍ

Pro účel této diplomové práce nejsou pojmem sekundárními legislativní prvky zamýšleny legislativní normy (směrnice, nařízení a další sekundární právní akty jsou relevantně umístěny zejména v aplikační části), ale dokumenty podporující fungování a efektivitu evropského bezpečnostního systému, a to zejména v oblasti vnitřní bezpečnosti, boje proti terorismu a organizovanému zločinu. Autorem byly vybrány dvě, mající zásadní dopad předcházení, vyhledávání a vyšetřování trestných činů.

A. Haagský program

V reakci na teroristické útoky z 11. září 2001 v New Yorku a 11. března 2004 v Madridu došlo k vypracování několika zásadních dokumentů. Jedním z nich byl i tzv. Haagského programu³⁰. Ten byl doplněn o akční plán obsahující konkrétní cíle v jednotlivých oblastech, včetně stanovených lhůt ke splnění. Přesto se však nejednalo o právně závazný dokument, nicméně priority v něm určené měly být politickým závazkem pro jednotlivé členské státy, které si vyžaduje celosvětový boj proti terorismu. Hlavní strategické cíle byly rozdělené do 4 oblastí – posílení svobody, řízení migračních vln, posílení policejní a justiční spolupráce.

První oblast zahrnovala zejména důraz na obecné zásady a proces integrace. Na ni navazující cíle v migrační politice se zaměřily zejména na posílení bezpečnosti vnějších hranic a využívání nových technologií (biometrické systémy). Zde byl kladen důraz na zajištění interoperability mezi jednotlivými systémy (tedy Schengenským informačním systémem, Vízovým informačním systémem a Eurodac³¹), včetně požadavku na začlenění alfanumerických dat a fotografií (do

³⁰ The Hague Programme: strengthening freedom, security and justice in the European Union. Official Journal of the European Union C53/1. *European Commission* [online]. 2005, s. 1–14 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005XG0303\(01\)&qid=1643301028282](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005XG0303(01)&qid=1643301028282)

³¹ Systém pro porovnávání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců, kteří byli zadrženi a nelegálně pobývají na území EU.

2006) a biometrických údajů (do 2007) do Vízového informačního systému (dále jen VIS).

Poslední dva body byly zaměřeny na zvýšení spolupráce v rámci policejních, celních a justičních orgánů, a to zejména za účelem předcházení a vyšetřování terorismu, drogové a organizované trestné činnosti a korupce, a to zejména mezi Europolem a Eurojustem.³²

B. Průmská smlouva

Plynule navázala na Haagský program a roku 2005 ji mezi sebou uzavřelo Belgie, Německo, Francie, Španělsko, Nizozemsko, Rakousko a Lucembursko. Smyslem měla být rozšíření spolupráce zejména v boji proti terorismu, migraci, přeshraniční kriminalitě a vymáhání práva. Smlouva byla nadále otevřena dalším členským státům a předpokládala její integraci do evropského práva v průběhu 3 let. To se také stalo rozhodnutím Rady o posílení přeshraniční spolupráce, zejména v boji proti terorismu a přeshraniční trestné činnosti, ze dne 23. června 2008³³.

Významným posunem bylo vytvoření tzv. národních kontaktních míst. Obsahově pak byla zaměřená zejména na následující body:

- a) Profily DNA, daktyloskopické údaje a registry vozidel – k tomuto byla zřízena národní kontaktní místa, která umožňovala online přístup k referenčním údajům v databázích jednotlivých členských států. Tyto údaje však nesměly být spojeny s konkrétním subjektem (jednalo se o anonymizované tzv. neidentifikovatelné profily DNA) s tím, že v případě shody může žádající strana požádat o dodatečné informace. Obdobné podmínky platily i pro databázi daktyloskopických údajů. Naopak v případě vyhledávání údajů národním registru vozidel bylo možné vyhledávat údaje o konkrétních vozidlech i jejich majitelích či uživatelích. Podmínkou však

³² STEJSKAL, Libor, ed. a Miloš BALABÁN. *Bezpečné Česko v bezpečné Evropě*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. 152 s. ISBN 978-80-87041-17-8.

³³ Council Decision 2008/615/JHA of 23 June 2008 on the stepping up of cross-border cooperation, particularly in combating terrorism and cross-border crime. Official Journal of the European Union L210/1. *European Commission* [online]. 2006. s. 1–11 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008D0615>

byla znalost celého identifikačního (dnešní VIN kód) nebo registračního čísla vozidla;

b) Opatření proti předcházení terorismu – bylo umožněno předání osobních údajů mezi jednotlivými kontaktními místy o osobách, u nichž okolnosti nasvědčovali, že se mohou stát pachateli teroristického činu. Dále zde byla upravena možnost realizovat společné jednotky nebo operace, a to včetně specifických podmínek výkonu takové činnosti (např. pravomocí či otázky použití zbraně) – jednalo se např. o letecké doprovody (tzv. *air marshals*)³⁴;

c) Spolupráci při hromadných neštěstích a katastrofách – především zajištěním oznamovací povinnosti vůči všem potencionálně dotčeným státům (u přeshraničních neštěstí) a v případě vyžádání ohrožených či poškozeným státem také rychlé vyslání požadovaných složek a vybavení, včetně jejich koordinace na místě;

2.3 MEZINÁRODNÍ

Jak uvádí kapitola 1.2 NATO bylo od začátku vývoje Evropského společenství garantem bezpečnosti v prostoru západní a následně i střední a východní Evropy. Vzhledem k tomu, že 21 z 27 členských států EU jsou zároveň členy NATO, byla od počátku prioritizována vojenská a obranná spolupráce převážně na této platformě (viz článek 42.2 SEU). S ustanovením a rozšířením Evropské unie a jejím rozvojem v oblasti SZBP a SBOP začala být akcentována větší role EU při zajišťování vlastní akceschopnosti a obrany. Za tímto účelem došlo k přijetí několika dokumentů upravujících vzájemné postavení EU a NATO.

A. Berlin Plus

V roce 1996 se ministři zahraničí členských států NATO v Berlíně dohodli, s ohledem na fakt, že EU nedisponovala efektivní SZBP, na poskytnutí prostředků a schopností (např. plánovací kapacity) NATO pro potřeby operací vedených tehdy ještě ZEU v rámci mandátu Petersbergské deklarace. Výsledek Deklarace ze Saint-Malo o vytvoření SBOP pod hlavičkou EU byl v rámci NATO přijat kladně

³⁴ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. ISBN 978-80-7380-783-2.

a bylo tak pouze potřeba definovat a přijmout nezbytná opatření, která zajistí přístup EU ke kolektivním prostředkům a schopnostem NATO.³⁵

Výsledkem byla větší autonomie EU v reakci na mimořádné situace a krize, na kterých se NATO nehodlá participovat (tzv. právo prvního odmítnutí – NATO se musí nejdříve odmítnout intervenci). V takovém případě mohla EU využít vojenské kapacity pro zahájení a vedení vlastních operací. Konkrétním výsledkem jednání bylo schválení 7 bodů:

1. Dohoda o výměně utajovaných informací mezi NATO a EU;
2. Přístup EU k plánovacím kapacitám NATO;
3. Dostupnost komunikačních jednotek a velitelství NATO pro operace vedené EU;
4. Postupy pro uvolňování, monitorování, navrácení a stahování prostředků NATO;
5. Mandát zástupce vrchního velitele spojeneckých sil v Evropě a evropského velení v NATO;
6. Stanovení požadavků na vojenské potřeby a schopnosti, požadované pro vojenské operace vedené EU, do obranného plánování NATO;
7. Pravidelné konzultace nad tématem využívání prostředků a schopností NATO pro operace EU;³⁶

První mise EU po přijetí dohod Berlin plus (prosinec 2002) byla zahájena v květnu následujícího roku, kdy EU za využití zdrojů NATO spustila mírovou operaci EUFOR Concordia na území dnešní Makedonie a vystřídala tak probíhající operaci NATO. Do zmíněné mise bylo zapojeno 13 členských a 14 nečlenských států, které však společně nasadily pouze 400 členů vojenského personálu.

³⁵ NATO-EU Relations. *Web Archiv* [online]. 1996, World Security Institute Bruss. [cit. 2022-27-01]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20070928213909/http://www.wsibrussels.org/showarticle.cfm?id=191>

³⁶ NATO-EU Relations. *Web Archiv* [online]. 1996, World Security Institute Bruss. [cit. 2022-27-01]. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20070928213909/http://www.wsibrussels.org/showarticle.cfm?id=191>

Následovala další mise bez účasti NATO - operace Artemis, která ještě téhož roku vyslala více než 1700 vojáků k zabránění rozsáhlé humanitární krize v Konžské demokratické republice. Nasazené byly zejména jednotky rychlé reakce, většinou z Francie, demonstrovali možnost některých států EU realizovat tento specifický druh operací.

Poslední zmíněnou operací byla EUFOR Althea, která v roce 2004 vystřídala stabilizační síly (SFOR) NATO v Bosně a Hercegovině. Jednalo se o doposud největší operaci, v rámci které bylo zapojeno na 7000 vojáků, kteří doplňovali probíhající policejní misi EU. Rovněž tak šlo o první realizovanou civilně-vojenskou misi. V důsledku výše uvedeného přednesla v roce 2004 Evropská rada koncept doplnění Helsinského hlavního cíle v podobě Hlavního cíle 2010 (blíže kap. 4.3), který mj. doplňoval operační možnosti EU o jednotky rychlé reakce.³⁷

B. Společné prohlášení o spolupráci mezi EU a NATO

Evropská rada přijala 28. června 2016 závěry k dalšímu posilování vztahů mezi EU a NATO, zahrnující více než 40 návrhů v 7 oblastech:

1. Hybridní hrozby – podpora Evropského střediska pro boj proti hybridním hrozbám ze strany EU i NATO, včetně zlepšení informační odezvy pro systematické předávání informací. Synchronizace a spolupráce krizových složek obou organizací při reakci na hybridní hrozby;
2. Operativní spolupráce včetně námořních operací – jednalo se zejména o soulad a koordinaci operací NATO Sea Guardian a EU NAVFOR MED Sophia;
3. Kyberbezpečnost – podpora interoperability v oblasti požadavků a standardů kyberbezpečnosti, včetně plánování a provádění společných misí a operací;

³⁷ The European Security and Defence Policy: from the Helsinki Headline Goal to the EU Battle-groups. *Directorate-General for External Policies of the Union* [online]. 2006, Brussels [cit. 2022-27-02]. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede030909noteesdp_/sede030909noteesdp_en.pdf

4. Obranné kapacity – doplňování mezinárodních projektů inteligentní obrany zaměřené na oblasti společného zájmu (satelitní komunikace, doplňování paliva ve vzduchu, dálkově pilotované letouny aj.);
5. Průmysl a výzkum;
6. Cvičení – realizace paralelních koordinovaných cvičení v oblasti krizového managementu, včetně účasti EU na vojenských cvičeních NATO;
7. Budování kapacit – budování námořních kapacit, podpora spolupráce v oblasti bezpečnosti s nečlenskými státy – Balkán, Ukrajina, Jordánsko aj.;

Návazně také došlo k prohloubení spolupráce na všech úrovních, zřízení kontaktních míst umožňujícím zaměstnancům obou institucí sledovat a vyhodnocovat stanovené cíle a navrhopat další opatření. Strany se rovněž dohodly na pravidelné roční aktualizaci společných návrhů.³⁸

³⁸ Council Conclusions on the Implementation of the Joint Declaration by the President of the European Council, the President of the European Commission and the Secretary General of the North Atlantic Treaty Organization. *Council of the European Union* [online]. 2016, Brussels [cit. 2022-27-01]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15283-2016-INIT/en/pdf>

Aplikační část

3 Strategické prvky

Strategické prvky detailněji specifikují jednotlivé cíle, včetně časového rámce a způsobu jejich dosažení. Obvykle se vydávají na období 5 let, po kterých jsou revidovány stran naplnění cílů, ale i proměny hrozeb a stanovení nových cílů pro další období. Dokument obsahuje přehled základních, z pohledu autora relevantních, aktuálních bezpečnostních strategií a programů, které se uplatňují v oblasti vnitřní i vnější bezpečnosti, ochrany vnějších hranic, boji proti terorismu nebo kyberkriminalitě.

3.1 BEZPEČNOSTNÍ

Evropská bezpečnostní strategie

Další z řady evropských dokumentů přijatých ve stínu hrozeb 21. století byla Evropská bezpečnostní strategie, původně přijatá Radou 12. prosince 2003³⁹, která zdůrazňovala multilaterální přístup při zajišťování bezpečnosti a prosperity Evropy, tedy silné mezinárodní společenství s dobře fungujícími institucemi založené na vládě práva. Jednalo se zejména o spolupráci v rámci Světové obchodní organizace, OSN, NATO a další mezinárodní organizace, včetně trestního soudu. Jako klíčové hrozby byly označeny:

- a) Terorismus;
- b) Šíření zbraní hromadného ničení;
- c) Regionální konflikty;
- d) Nefunkční státy (uváděny např. Somálsko a Afghánistán);
- e) Organizovaný zločin;

Strategie následně uvádí příklady řešení těchto hrozeb, a to přijetí evropského zatýkacího rozkazu, kroky zamezující financování terorismu, další mezinárodní

³⁹ European Security Strategy: A secure Europe in a better World. Evropská rada. *European Council* [online]. 2003, Brusel [cit. 2022-27-01]. Dostupné z: Dostupné na: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/reports/78367.pdf

spolupráci, posílení dohledu nad dovozem a vývozem potencionálních zdrojů pro zbraně hromadného ničení a rozšiřování zóny bezpečnosti v okolí Evropy (Balkán, Ukrajina).

Bezpečnostní strategie byla od té doby několikrát aktualizována, nejnovější verzi pro období 2020–2025 představila Evropská komise 24. července 2020⁴⁰. Ta jako hlavní hrozby pro určené období identifikovala:

- a) Kybernetické útoky – zejména proti prvkům evropské a národní kritické infrastruktury, a to včetně hybridních útoků šířených zejména za účelem dezinformací a snah o radikalizaci politického prostředí;
- b) Organizovanou trestnou činnosti – zaměřenou převážně na obchod s drogami, se střelnými zbraněmi, ale také na hospodářskou trestnou činnost, korupci nebo trestné činy proti životnímu prostředí;
- c) Terorismus a radikalizaci – přesto, že počet teroristických útoků poklesl, stále identifikuje jejich vysokou hrozbu, a to včetně snah teroristů získávat chemické, biologické, radiologické a jaderné materiály, včetně jejich prekurzorů;

Za tímto účelem dokument představuje opatření pro eliminaci těchto rizik. K prvnímu bodu se jedná například o revizi směrnice o bezpečnosti sítí a informací⁴¹ jako hlavního unijního dokumentu pro kybernetickou bezpečnost, dále požadavek na zvýšení ochrany a kybernetické bezpečnosti finančních institucí a prvků evropské kritické infrastruktury, zejména v oblasti přenosu elektrické energie. Žádoucí je také vytvoření společné kybernetické jednotky.

Za účelem boje proti organizované trestné činnosti v oblasti drog je součástí strategie **akční plán proti drogám**⁴², který pro období 2021-2025 zařadil mezi priority zejména účinnou podporu činnostem zaměřeným na odhalování obchodování s drogami na vnějších hranicích EU, sledování a odhalování

⁴⁰ EU Security Union Strategy. *European Commission* [online]. 2020, Brusel [cit. 2022-27-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0605>

⁴¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1148 ze dne 6. července 2016 o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně bezpečnosti sítí a informačních systémů v Unii.

⁴² EU Agenda and Action Plan on Drugs 2021-2025. *European Commission* [online]. 2020, Brusel [cit. 2022-27-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9fdd3ff1-d011-11ea-adf7-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF

logistických a distribučních kanálů uvnitř EU. Zároveň je zaměřený i na prevenci užívání drog (formou snižování nabídky a poptávky), zlepšení a dostupnosti léčby, včetně možností zdravotních i rehabilitačních. Celkem 53 opatření v jednotlivých strategických prioritách je adresně rozdělené zejména mezi Evropskou komisi, členské státy a Europol.

Oblast boje proti nedovolenému obchodování se střelnými zbraněmi je upravena **akčním plánem proti nedovolenému obchodování s palnými zbraněmi**⁴³, který se pro období 2020-2025 zaměřuje na celkem 4 priority:

- a) Harmonizace legálního trhu se zbraněmi – požadavek na jednotlivé státy, aby implementoval obsah evropskou směrnicí o palných zbraních⁴⁴, která obsahuje klasifikace zbraní, způsob držení, značení, prodeje, dovozu, vývozu, kontroly a další. Cílem je získat kontrolu a přesnou evidenci zbraní, zabezpečit jejich skladování, omezovat zásoby a zabránit jejich úniku na ilegální tržiště;
- b) Získání lepšího přehledu a informací – za tímto účelem maximálně využívat Schengenský informační systém (SIS) a systém Interpolu iARMS ve vztahu k ukradeným, ztraceným nebo pohřešovaným zbraním. Zároveň bude realizován lepší sběr údajů o zabavených střelných zbraních, včetně pravidelného statistického vykazování;
- c) Vyšší tlak na nelegální trhy – snaha motivovat zejména země v jihovýchodní části EU k přijetí přísnějších trestněprávních norem a intenzivnější spolupráci napříč bezpečnostními složkami (policie, celní správa), včetně potenciální spolupráce s dodavateli zásilek a pošty, kde si Komise klade za cíl analyzovat možnosti automatické identifikace zbraní či jejich části ve větším při zpracovávání většího množství zásilek;

⁴³ EU action plan on firearms trafficking. *European Commission* [online]. 2020, Brusel [cit. 2022-28-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:65f0454e-cfef-11ea-adf7-01aa75ed71a1.0003.02/DOC_1&format=PDF

⁴⁴ Directive (EU) 2021/555 of the European Parliament and of the Council of 24 March 2021 on control of the acquisition and possession of weapons. Official Journal of the European Union 115/1. *European Commission* [online]. 2021. 25 s. [cit. 2022-28-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021L0555>

- d) Posílení mezinárodní spolupráce – zejména se státy v příhraničí EU (Ukrajina, Turecko, Tunisko, Libanon) ale také státy Blízkého východu a Afriky, a to včetně možnosti realizace misí na jejich hranicích s cílem posílit kontrolu vývozu zbraní.

Hrozba terorismu a radikalizace je stále reálná a na členské státy je apelováno, aby dodržovaly a prováděly všechny evropské normy v oblasti boji proti terorismu, včetně dodržování sankčních omezení pro jednotlivé státy. Zároveň je potřeba zaměřit se na včasnou identifikaci radikalizovaných osob. Dále je zde zmíněna potřeba dohledu nad prekurzory výbušnin a osobami, kteří bojovali v zahraničí (Ukrajina, Irák, Sýrie), včetně detekování nežádoucích finančních toků pro teroristické struktury.

3.2 PROTITERORISTICKÉ

Strategie EU pro boj proti terorismu

V listopadu 2005 došlo, i s přihlédnutím k teroristickým útokům v Londýně z července téhož roku, k přijetí Strategie EU pro boj proti terorismu⁴⁵ a následně i Akčního plánu EU pro boj proti terorismu. Obsahově navazovaly na akční plány z roku 2001 a 2004 a další dokumenty (např. Haagský program) s cílem uvedení jedné detailní, souhrnné strategie pro tuto oblast. Rozdělena je do 4 oblastí a to:

- a) Předcházení – vyhledávat a analyzovat potencionálně riziková prostředí (věznice, modlitebny), efektivně rozpoznávat radikalizované chování, a to včetně internetového, posilovat mezikulturní dialog, podporovat výzkum faktorů a příčin radikálního chování;
- b) Ochrana – lepší a efektivnější kontrola vnějších hranic, posílení bezpečnosti kritické infrastruktury, zavedení biometrických pasů, aktivní využívání možností Schengenského informačního systému (SIS) a Vízového informačního systému (VIS);
- c) Pronásledování – lepší získávání, analýza a předávání zpravodajských informací souvisejících se sledováním a vyšetřováním teroristů, maximálně

⁴⁵ The European Union counter-terrorism strategy. *European Council*. [online]. 2005, Brussels [cit. 2022-28-01]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST%2014469%202005%20REV%204/en/pdf>

využívat možností Europolu a Eurojustu, omezení dostupnosti zbraní a výbušnin, včetně zamezení zdrojů financování. Zároveň snaha pomoci zemím mimo EU při odhalování, vyšetřování a stíhání teroristů;

- d) Reakce – zaměřena na hodnocení rizik ve smyslu dostatečných kapacit pro řešení následků teroristických útoků, zlepšení mezinárodní spolupráce a pomoci obětem;

Další z nástrojů pro prevenci a odhalování terorismu přinesla směrnice Rady z roku 2004⁴⁶, která upravuje povinnost leteckých dopravců sdělovat údaje o cestujících, kteří překračují vnější hranice EU. V rámci toho byla roku 2006 sjednána dohoda⁴⁷ mezi EU a Kanadou o vzájemném sdílení těchto dat.

Aktualizovaná byla **směrnicí Evropského parlamentu a Rady o používání jmenné evidence údajů cestujících (PNR)**⁴⁸ v roce 2016, která lépe definuje podmínky předávání údajů (např. povinnost předávat tyto informace 24–48 hodin před odletem prostřednictvím aplikace Europolu SIENA⁴⁹), jejich uchovávání (data musí být depersonalizována po 6 měsících, smazána po 5 letech) a případných sankcí pro letecké dopravce (např. v původní směrnici bylo určeno, že pokuta nesmí být nižší než 5.000 EUR, zatímco novelizovaná verze požaduje, aby sankce byly pouze „efektivní, přiměřené a odrazující“).

V příloze 1 je stanoven výčet údajů, které mají být shromažďovány (veškeré informace včetně způsobu platby a zúčtovací adresy, informace o zavazadlech a detailech samotného odbavení). Příloha 2 poté stanoví konkrétní seznam 26 závažných trestných činů, při jejichž prevenci, odhalování nebo vyšetřování

⁴⁶ Council Directive 2004/82/EC of 29 April 2004 on the obligation of carriers to communicate passenger data. Official Journal of the European Union L261/24. *European Commission* [online]. 2004 [cit. 2022-29-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0082>

⁴⁷ Council Decision of 18 July 2005 on the conclusion of an Agreement between the European Community and the Government of Canada on the processing of API/PNR data. Official Journal of the European Union L82/14. *European Commission* [online]. 2006 [cit. 2022-29-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:72ec5a92-00e0-4c03-b0a9-dcf91677513d.0005.02/DOC_1&format=PDF

⁴⁸ Directive (EU) 2016/681 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the use of passenger name record (PNR) data for the prevention, detection, investigation and prosecution of terrorist offences and serious crime. Official Journal of the European Union L119/132. *European Commission* [online]. 2016 [cit. 2022-29-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0681>

⁴⁹ Z angl. Secure Information Exchange Network Application.

mohou být údaje ze systému PNR porovnávány, včetně porovnání s databází hledaných osob nebo věcí.

V roce 2014 byla přijata také aktualizovaná podoba **směrnice EU pro boj proti radikalizaci a náboru teroristů**⁵⁰, která klade důraz zejména na posilování pozitivních hodnot ve společnosti (podpora občanské společnosti, dodržování základních lidských práv a hodnot, dostatek sportovních, kulturních a jiných společenských aktivit aj.), zlepšení odborné přípravy vybraných profesních skupin (vězeňská služba, duchovní představitelé, učitelé aj.) a důslednější provázání vnitřní a vnější bezpečnosti Unie, neboť většina útoků byla prováděna pod záštitou mimoevropských teroristických skupin.

Směrnice zároveň obsahuje závazek bojovat proti radikalizaci a náboru teroristů v online prostoru – za tímto účelem představila v březnu 2021 Evropská komise návrh **nařízení o potírání šíření teroristického obsahu online**⁵¹, která jednotlivým poskytovatelům hostingových služeb nařizuje znemožnit přístup k závadnému obsahu do 60 minut od obdržení příkazu k odstranění.

Na tuto problematiku navázala v roce 2017 **směrnice EU o boji proti terorismu**⁵², která se zaměřila na definování skupin teroristických činů, a tak kromě útoků a únosů proti jednotlivcům, skupinám či vládním zařízením je zde nově začleněna kyberkriminalita, ohrožení či narušení prvků kritické infrastruktury (vody, elektrické energie) nebo zakládání požárů, a to i včetně samotné výhrůžky spácháním takového činu.

Směrnice dále jasně vymezuje pojmy jako nábor, výcvik či vycestování za účely terorismu, a to jak pro fyzické, tak i právnické osoby. Rovněž je zde zmíněna nezbytná ochrana, pomoc podpora obětem teroristických činů, včetně případů,

⁵⁰ Revised EU Strategy for Combating Radicalisation and Recruitment to Terrorism. *European Council* [online]. 2014, Brussels [cit. 2022-29-01]. Dostupné z:

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9956-2014-INIT/en/pdf>

⁵¹ Regulation on addressing the dissemination of terrorist content online. *European Council* [online]. 2021, Brussels [cit. 2022-29-01]. Dostupné z:

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14308-2020-REV-1/en/pdf>

⁵² Directive (EU) 2017/541 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2017 on combating terrorism and replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA and amending Council Decision. Official Journal of the European Union L88/6. *European Commission* [online]. 2017 [cit. 2022-29-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L0541>

kdy je oběť trestného činu z jiného členského státu (zde zejm. poskytnutí právní pomoci). Je zde řešena také příslušnost soudů v případech, kdy mohou být věcně příslušné soudy více států (např. teroristický čin byl spáchán na území jednoho státu, občanem jiného státu, který byl dopaden na území třetího státu).

Dále připomíná jednotlivým členským státům závazek o boji proti financování teroristických aktivit, čímž navazuje na **směrnici o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu**⁵³. Ta se zaměřuje na definici rizikových oblastí, ve kterých může docházet k praní peněz nebo financování terorismu, do 3 oblastí:

- a) Bankovní instituce;
- b) Finanční instituce;
- c) Rizikové profese – zde jsou jmenovány, kromě auditorů, účetních, daňových poradců a právníků, také např. realitní makléři a další obchodníci, prodávají zboží v hodnotě vyšší než 10.000 EUR;

Pro tyto subjekty stanovuje povinnost oznamovat podezřelé transakce, zajistit dostatečné proškolení jednotlivých zaměstnanců, včetně hloubkové kontroly v rizikových situacích, zejména pokud se jedná o obchod se subjekty mimo EU. Rovněž obsahuje zákaz anonymních prvků bankovníctví (schránky, účty) a snižuje stanovenou hranici pro nákup předplacené karty na z 250 na 150 EUR. Za tímto účelem vyžaduje vyvinout nezbytné úsilí pro implementaci pravidel pro detekci skutečných majitelů společností, včetně uchování takových informací v jednotné centralizované (národní) formě.

Za účelem předcházení, odhalování a vyšetřování financování terorismu došlo mezi EU a USA k uzavření **dohody o zpracování a předávání údajů**

⁵³ Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing. Official Journal of the European Union L156/43. *European Commission* [online]. 2018 [cit. 2022-30-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0843>

o finančních transakcích pro účely sledování financování terorismu⁵⁴, zahrnující předávání informací mezi Ministerstvem financí USA, členskými státy a Europolem o osobách, které spáchali nebo hodlají spáchat teroristický čin, napomáhali či napomáhají jeho uskutečnění nebo na takový čin vědomě zajišťují či poskytují finanční prostředky.

Za účelem dosažení výše uvedeného vytvořila EU **seznam osob, skupin a objektů zapojených do teroristických činů a podléhající omezujícím opatřením⁵⁵**. Seznam byl vytvořen po útocích 11. září 2001 a od té doby je vždy na návrh vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnosti politiku pravidelně aktualizován, a to nejméně 1x za 6 měsíců. Po poslední aktualizaci z 19. července 2021 obsahuje 14 osob a 21 uskupení.

Autor by rád k tomuto bodu zmínil ještě **akční plán na podporu ochrany veřejných prostor⁵⁶**, který alokuje finanční prostředky pro mezinárodní spolupráci a předávání nejnovějších informací, trendů a postupů při realizaci fyzického zabezpečení budov a veřejných prostranství, a to včetně budoucího územního plánování (zmiňován např. projekt DESURBS, který pomáhá při projektování zjistit bezpečnostní rizika).

Posledním autorem zmíněným navazujícím dokumentem k této problematice bude **akční plán pro zlepšení připravenosti na chemická, biologická, radiologická a jaderná bezpečnostní rizika⁵⁷ (CBRN)**, který vypracovala Evropská komise s ohledem na trvalou snahu teroristických skupin o získání CBRN zbraní či materiálů. Za tímto účelem si akční plán stanovil následující cíle:

⁵⁴ Agreement between the European Union and the United States of America on the processing and transfer of Financial Messaging Data from the European Union to the United States for the purposes of the Terrorist Finance Tracking Program: Official Journal of the European Union L195/5. *European Commission* [online]. 2010 [cit. 2022-30-01]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22010A0727\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22010A0727(01))

⁵⁵ Council Implementing Regulation (EU) 2021/1188 of 19 July 2021 implementing Article 2(3) of Regulation (EC) No 2580/2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism. Official Journal of the European Union L258/14. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2022-30-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1188>

⁵⁶ Action Plan to support the protection of public spaces. *European Council*. [online]. 2017, Brussels [cit. 2022-30-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0612>

⁵⁷ Action Plan to enhance preparedness against chemical, biological, radiological and nuclear security risks. *European Council*. 2017, Brussels [cit. 2022-30-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0610>

- a) Omezit dostupnost materiálů a zbraní CBRN – jedná se zejména o tvorbu společné evropské databáze o takto přepravovaném zboží, posílení schopností celních orgánů detekovat tyto materiály či zbraně na vnějších hranicích EU, pravidelná aktualizace seznamu materiálu a zbraní CBRN (zahrnuje i tzv. zboží dvojího užití), posílení spolupráce a vzdělávání v rámci Europolu;
- b) Zajistit lepší připravenost a reakci na mimořádné události spojené s CBRN – prohlubovat spolupráci mezi civilními složkami zajišťující civilní ochranu, včetně zdravotní pomoci, tvorba jednotné platformy systému včasného varování a reakce, tvorba business continuity plánu;
- c) Posílení mezinárodní spolupráce – zejména s klíčovými partnery na mezinárodní i regionální úrovni, a to formou seminářů, kurzů a školení;
- d) Rozšiřování znalostí o rizicích CBRN – komise konstatuje, že úroveň znalostí o možných rizicích CBRN je aktuálně mezi jednotlivými členskými státy nerovnoměrná, za tímto účelem navrhuje vytvoření jednotného rámce za účasti členských států, orgánů a agentur EU a dalších státních či soukromých subjektů – hlavní záštitu nad tímto převzme Europol prostřednictvím Evropského centra pro boj proti terorismu;

3.3 GLOBÁLNÍ

Globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky EU

V roce 2016 představila Evropská služba pro vnější činnost (EEAS) Globální strategii zahraniční a bezpečnostní politiky EU pod názvem **Sdílená vize, společný postup: silnější Evropa**⁵⁸. Dokument, který vychází a navazuje na původní Bezpečnostní strategii z roku 2003 (*A Secure Europe In A Better World*), určuje další směřování EU s cílem efektivnější obrany, bezpečnosti, ochrany civilistů, spolupráci nebo krizový management. Jako hlavní nástroj vnější (zahraniční) politiky sice uvádí diplomacii (soft power), zároveň však uvádí

⁵⁸ Shared Vision: Common Action, A Stronger Europe. *European External Action Service* [online]. 2016 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf

požadavek na strategickou nezávislosti EU, které nelze dosáhnout bez adekvátních vojenských kapacit.

Autor se dále zaměřil na 3 hlavní cíle, a to:

- a) Bezpečnost EU;
- b) Odolnost států a společností na východě a jihu;
- c) Integrovaný postoj ke konfliktům a krizím;

Z hlediska bezpečnosti EU dokument zmiňuje nezbytné dodržování našich závazků, pro které je potřeba spolupráce a kooperace jednotlivých členských států v oblasti obrany, ale i vzájemné pomoci a solidarity. To zahrnuje také užší spolupráci v oblastech průmyslu i technologií, včetně budování dostatečných personálních kapacit, a spolupráci s dalšími institucemi EU, zejména při kontrole a ochraně hranic nebo boji s terorismem. Dále je zde zmíněno trvalé úsilí bojovat proti kyberkriminalitě a posilovat ochranu kritické infrastruktury. Akcentuje také zaměření na energetickou bezpečnost, a to zejména zajištěním diverzifikace zdrojů, tras a dodavatelů. V neposlední řadě zmiňuje nezbytnost strategické komunikace, předávání informací mezi jednotlivými státy a boj proti dezinformacím.

Snaha o posilování odolnosti států a společností na východě a jihu musí být důležitým prvkem při zajišťování bezpečnosti EU, neboť nestabilita u svých hranic přináší celou řadu problémů (migrace, organizovaná kriminalita). Za tímto účelem EU nezavrhne možnost nadále se rozšiřovat o potenciální členské státy, které splní požadovaná kritéria. Mimo to však udržuje co nejvyšší standard spolupráce s okolními zeměmi (Tunisko, Turecko, Gruzie) v oblastech bezpečnosti, migrace, klimatu či energetiky. Nezbytnou součástí této spolupráce je také revize a účinné dodržování migrační politiky, včetně problematiky přebírání migrantů nebo jejich navrácení do zemí původu.

Poslední bod je zaměřený na integrovaný přístup ke konfliktům a krizím, který uplatňuje rozdílný přístup během konfliktů ve 3. zemích, a to s ohledem na jejich aktuální fázi, vše za účelem podpory lidské bezpečnosti a ochrany zájmů EU. Jedná se zejména o prosazování míru formou vyhledávání a odstraňování hlavních příčin konfliktů, jakožto nezbytné preventivní činnosti. Zároveň však musí

být v dostatečné míře zajištěna dostatečná a rychlá akceschopnost při řešení a urovnávání konfliktů, primárně zaměřených na podporu místním orgánům a ochranu obyvatelstva. Nezbytnou součástí je zajištění humanitární pomoci, včetně poskytnutí personálních kapacit zejména v oblastech zdravotní péče, školství nebo zaměstnanosti.

V listopadu 2016 byl přijat **Akční plán bezpečnosti a obrany**⁵⁹, který uváděl konkrétní měřitelné nástroje pro dosažení cílů uvedených v Globální strategii zahraniční a bezpečnostní politiky, například v oblasti realizace pravidelných cvičení, fungování jednotek rychlé reakce nebo společná námořní, letecká či vesmírné obrany. Ve výročním hodnocení za rok 2020⁶⁰ nicméně Evropský parlament shledal potřebu aktualizovat bezpečnostní politiku EU s ohledem na možné nové výzvy a rizika.

Zatímto účelem byl představen projekt **Strategického kompasu**, který bude určovat strategické cíle na poli obrany a bezpečnosti do roku 2030. Inspiroval se Strategickou koncepcí NATO, která měla rovněž přinést metody pro snazší dosažení dohody napříč státy a zvýšení efektivity v rozhodování. Strategický kompas vychází z historicky první analýzy hrozeb, kterou na základě výstupů civilních i vojenských zpravodajských služeb jednotlivých členských států sestavila platforma SIAC⁶¹, složená civilní i vojenské zpravodajské služby EU a která zahrnuje hrozby globálního, regionálního i nestátního charakteru⁶². Na základě této analýzy hrozeb Strategický kompas stanoví konkrétní cíle a úkoly ve 4 oblastech⁶³:

- a) Krizový management – představuje mj. geografické priority (z průzkumu Evropského institutu pro bezpečnostní studia vyplynulo, že oblasti severní

⁵⁹ Implementation Plan on Security and Defence. *European External Action Service* [online]. 2016 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z:

https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_implementation_plan_st14392.en16_0.pdf

⁶⁰ Implementation of the Common Foreign and Security Policy – annual report 2020. *European Parliament* [online]. 2021 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z:

https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0012_EN.pdf

⁶¹ z angl. Single Intelligence Analysis Capacity

⁶² Memo – Question and answers: Threat Analysis – a background for the Strategic Compass.

European External Action Service [online]. 2020 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z:

https://eeas.europa.eu/sites/default/files/2020_11_20_memo_questions_and_answers_-_threat_analysis_-_copy.pdf

⁶³ FIOTT, Daniel and Gustav LINDSTROM. *New bearings for EU security and defence?* 2021. EU Institute for Security Studies. Chaillot Paper. 171. ISBN 978-92-9462-077-4.

Afriky a Blízkého východu musí být věnována největší pozornost), scénáře možných vojenských i civilních misí (včetně zajištění robustnějších a flexibilnějších mandátů). Dále je zde požadavek na zajištění dostatečných vojenských kapacit (pozemních, leteckých i námořních) při řešení konfliktů a krizí, stejně tak i flexibilního operativního rozhodování o jejich využití (poukazuje na aktuálně pomalé rozhodování, kdy jednotlivé členské státy nejdříve musí tyto mise schválit vnitrostátně);

- b) Bezpečnost a odolnost – mezi největší výzvy se řadí hybridní hrozby (zahrnují např. kyberútoky, dezinformační kampaně, migrační vlny), kyberkriminalita, terorismus, ochrana kritické infrastruktury nebo ochrana vnějších hranic. Zejména v oblasti kyberprostoru je zmíněna potřeba vypracovat Strategii kybernetické bezpečnosti EU a rozvíjet nástroje kybernetické diplomacie. Je zde zmíněn požadavek na vypracování strategie pro vesmírnou bezpečnost a obranu, která by doplnila vesmírný program EU;
- c) Investice a rozvoj schopností – zmiňuje potřebu dostatečných investic do oblasti bezpečnosti a obrany EU (za rok 2020 1.64 % HDP), zajišťujících nezbytnou obměnu vojenského vybavení a investic do kritických oblastí, ve kterých EU zatím nemá dostatečné kapacity (námořnictvo, vesmírná obrana, využívání umělé inteligence, hypersonických zbraní). Nezbytné je rovněž udržení technologické suverenity a spolupráce v rámci Evropské obranné agentury a Evropského obranného fondu;
- d) Partnerství – plné využívání multilaterálního přístupu pro zachování globálního míru a bezpečnosti, a to zejména spoluprací s mezinárodními organizacemi (NATO, OSN), partnerskými státy (USA, Kanada, Japonsko) nebo regionálními uskupeními (Africká unie). Výsledkem má být budování kapacit a společná koordinace sil a prostředků při zajištění bezpečnosti, obrany, ochrany přírody nebo proti kyberútokům;

Strategický kompas by měl být schválený Evropskou radou do konce března 2022.

4 Výkonné prvky

Výkonnými prvky bezpečnostního systému EU jsou konkrétní orgány, instituce, agentury a prostředky, jejichž prostřednictvím je smysl a účel samotného evropského bezpečnostního systému naplňován. Autor práce výkonné prvky dělí do tří skupin – ústřední, nevojenské a vojenské.

4.1 ÚSTŘEDNÍ

Ústřední prvky bezpečnostního systému EU jsou klíčové páteřní orgány EU, které jsou obdobou vlády a parlamentu na státní úrovni a jejichž hlavním úkolem je určovat, realizovat a kontrolovat směřování bezpečnostní politiky EU. Za tímto účelem disponují všemi potřebnými pravomocemi legislativními, rozpočtovými a kontrolními.

A. Evropský parlament

V důsledku přijetí Lisabonské smlouvy došlo ke změnám směřujícím k posílení pozice Evropského parlamentu (dále jen EP) mezi unijními orgány. Mimo snížení počtu zástupců nebo stanovení minimální a maximální europoslanců pro každý členský stát se jednalo zejména o rozšíření oblastí, ve kterých má EP spolurozhodovací pravomoc (a musí tak vyslovit souhlas) a to i přes to, že sám nedisponuje iniciační legislativní pravomocí (nemůže tedy sám předkládat návrhy zákonů, ale musí k tomu využít např. Evropskou komisi). SEU ve svém článku 14⁶⁴ přiznává EP sdílený výkon rozpočtové a legislativní funkce, včetně politického dohledu a kontroly (formou konzultací). Zároveň je pověřen volbou předsedy Evropské komise. Z hlediska organizační struktury má EP dva výbory pokrývající oblast bezpečnosti.

Prvním z nich je **Výbor Evropského parlamentu pro zahraniční věci**, mezi jehož hlavní úkoly⁶⁵ patří monitorování a podpora provádění zahraniční politiky Unie,

⁶⁴ Consolidated version of the Treaty on European Union: Official Journal of the European Union C202/13. *European Commission* [online]. 2016, s. 3–45. Volume 59. ISSN 1997-091X [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_2&format=PDF

⁶⁵ Rules of Procedure of the European Parliament. 9th Parliament term. *European Parliament* [online]. 2021 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2021-09-13_EN.pdf

a to jak v oblasti SZBP, tak i SBOP (tomto směru využívá podvýboru pro bezpečnost a obranu). Zejména se jedná o zajišťování spolupráce s dalšími orgány a institucemi EU, ale i mezinárodními uskupeními (např. OSN, NATO) nebo sousedními státy při uplatňování Evropské politiky sousedství. Vykonává rovněž dohled nad výkonem činnosti nad Evropskou službou pro vnější činnost (EEAS).

Výbor Evropského parlamentu pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní záležitosti je zaměřen⁶⁶ převážně na rozvoj prostoru svobody, bezpečnosti a práva, a to zejména v oblastech:

- a) vstupu a pohybu osob (vč. otázek migrační a azylové politiky),
- b) jednotné ochrany vnějších hranic Unie,
- c) policejní a justiční spolupráce (zejména v oblasti terorismu a trestního práva);

Zároveň provádí dohled na agenturami v této oblasti, včetně Evropského monitorovacího střediska pro drogy a drogovou závislost, Europolu, Eurojustu, Cepolu nebo Evropského úřadu veřejného žalobce.

B. Evropská rada

Vrcholný orgán Unie složený z prezidentů nebo předsedů vlád jednotlivých členských států, mezi jehož úkoly patří dle článku 15 SEU⁶⁷ zejména určování dlouhodobého směřování Unie ve smyslu politických priorit. Jednání svolává předseda minimálně dvakrát za šest měsíců a probíhají za přítomnosti předsedkyně Evropské komise a Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku (tito nemají hlasovací právo). Usnesení Evropské rady musí být přijata jednomyslně (dle článku 235 SFEU⁶⁸ zdržení se hlasování není

⁶⁶ Tamtéž.

⁶⁷ Consolidated version of the Treaty on European Union: Official Journal of the European Union C202/13. *European Commission* [online]. 2016, s. 3–45. Volume 59. ISSN 1997-091X [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_2&format=PDF

⁶⁸ Consolidated version of the Treaty of the functioning of the European Union. Official Journal of the European Union C202/47. *European Commission* [online]. 2016, s. 3–199. Volume 55. ISSN 1997-091X [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_3&format=PDF

bráno jako překážka pro přijetí usnesení), nicméně vzhledem k faktu, že se jedná o politický orgán bez legislativní funkce je nezbytné, aby obsah do podoby legislativního aktu zpracovaly ostatní orgány Unie.

V červnu 2019 představila Evropská rada Novou strategickou agendu pro období 2019–2024⁶⁹. Jedná se zejména o deklaratorní dokument stanovující 4 hlavní priority včetně způsobu jejich plnění:

- a) Ochranu občanů a svobod – podpora právního státu, kontrola vnějších hranic, komplexní migrační politika, boj proti přeshraniční kriminalitě a terorismu, posilování krizové připravenosti nebo ochrana proti hybridním hrozbám a kyberútokům;
- b) Budování silné ekonomické základny – podpora volného trhu, posílení bankovní unie a eura, digitalizace, včetně podpory vývoje a výzkumu;
- c) Klimaticky neutrální, ekologická a spravedlivá Evropa – intenzivnější politika v oblasti ochrany klimatu a uhlíkové neutrality, dosažení bezpečné, udržitelné a cenově dostupné energie, práva a rovné příležitosti;
- d) Prosazování evropských zájmů a hodnot – podpora partnerství s OSN, NATO, Světovou obchodní organizací, sousedními státy a Afrikou, aktivnější SZBP a SBOP, a to zejména zajištěním dostatečných investic do obrany a krizové připravenosti;

C. Rada

Dříve označovaná jako Rada Evropské unie představuje jeden ze základních orgánů EU, který dle článku 16 SEU⁷⁰ vykonává spolu s EP legislativní a rozpočtovou funkci. Rozhoduje kvalifikovanou většinou 55 % členů, kteří musí reprezentovat v souhrnu alespoň 65 % obyvatel Unie. Je složena z 10 různých variací vždy z ministrů jednotlivých členských států podle agendy.

⁶⁹ A New Strategic Agenda 2019-2024. *European Council* [online]. 2019, Brussels [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/39914/a-new-strategic-agenda-2019-2024.pdf>

⁷⁰ Consolidated version of the Treaty on European Union: Official Journal of the European Union C202/13. *European Commission* [online]. 2016, s. 3–45. Volume 59. ISSN 1997-091X [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_2&format=PDF

V oblasti bezpečnosti se jedná o **Radu pro spravedlnost a vnitřní věci** (JHA) tvořené jednotlivými ministry vnitra a **Radu pro zahraniční věci** (FAC) tvořené jednotlivými ministry zahraničních věcí (mohou se účastnit i další dotčení ministři, např. obrany, průmyslu a obchodu), které se schází minimálně jednou za měsíc.⁷¹

Rada pro své rozhodování využívá několik pracovních a poradních orgánů. Mezi takové řadíme například **Politický a bezpečnostní výbor** (*Political and Security Committee – PSC*), složený ze stálých vyslanců jednotlivých členských států v Bruselu, kteří se schází alespoň dvakrát týdně a připravují podklady pro jednání Rady, monitorují bezpečnostní situaci Unie, účastní se mezinárodních jednání platformy EU-NATO a dalších států (Turecko, Island, Norsko).

Zásadní význam pro činnost PSC představuje Pracovní skupina poradců pro zahraniční vztahy (*Working Party of Foreign Relation Counsellors – RELEX*), která je kromě přípravy podkladů pro jednání PSC zároveň odpovědná za realizaci rozhodnutí přijatých FAC (zejména v oblasti sankční politiky, financování vnějších činností nebo vnějších operací pro zvládání krizí).⁷²

Hlavním orgánem Rady, zajišťujícím ve spolupráci s Evropskou komisí samotnou přípravu a projednávání návrhů je **Výbor stálých zástupců vlád členských států** (*Comité des Représentants Permanents – COREPER*). Ten je rozdělen na COREPER I a COREPER II, přičemž oblast SZBP, SBOP, spravedlnosti a vnitřního bezpečnosti spadá pod COREPER II a je realizována prostřednictvím odborných pracovních skupin v jednotlivých oblastech (např. pracovní skupina pro prosazování práva, drogy, kybernetické záležitosti nebo pro zvyšování odolnosti a boj proti hybridním hrozbám).⁷³

Lisabonská smlouva rozšířila pozici **Vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku** (HR/VP), jakožto hlavního zástupce EU v oblasti SZBP, který zároveň předsedá FAC, PCS a PMG. Zároveň zastává post

⁷¹ GEGOUT, Catherine. *European Foreign and Security Policy: States, Power, Institutions and American Hegemony*. University of Toronto Press. s. 46. 2010. ISBN 978-1-4426-1034-7.

⁷² Tamtéž.

⁷³ Council preparatory bodies. *European Council* [online]. 2022 [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies>

místopředsedy Evropské komise a stojí v čele Evropské služby pro vnější činnost (EEAS) a Evropské obranné agentury (*European Defence Agency* – EDA).

Strukturu dalších orgánů, zajišťující odbornou podporu a podílející se na realizaci rozhodnutí Rady, předkládá **Koncepce EU pro vojenské velení a řízení**⁷⁴. Jedná se zejména o Vojenský výbor EU (*European Union Military Committee* – EUMC), Vojenský štáb EU (*European Union Military Staff* – EUMS) a Politicko-vojenská skupiny (*Political-Military Group* – PMG).

Hlavním úkolem EUMC, jako vrcholného odborného garanta v oblasti obrany, je monitorovat bezpečnostní situaci a v případně zhoršení bezpečnostní situace poskytnout PSC varování, včetně doporučení pro další kroky. Je složen ze stálých zástupců ministerstev obrany jednotlivých členských států a při své činnosti může využívat další orgány, jako EUMS, který je pracovním orgánem zajišťující komunikaci a podporu s jednotlivými agenturami, zejména s Europolem, Ředitelstvím pro krizový management a plánování (*Crisis Management and Planning Directorate* – CMPD) a složkami EEAS (Zpravodajské a informační centrum).

PMG je odpovědné za přípravu a předkládání možných řešení pro jednotlivé vojenské mise (dle možností a schopností EU), dohled nad dodržováním usnesení Rady nebo předávání informací mezi partnerskými subjekty (např. NATO).⁷⁵

D. Evropská komise

Jako hlavní úkoly Evropské komise (EK) uvádí článek 17 SEU⁷⁶ podporu obecného zájmu Unie, výkon koordinačních, výkonných a řídicích činností, plnění rozpočtu nebo dohled nad uplatňováním evropského práva. Za tímto účelem je EK zcela nezávislá a nepřijímá instrukce ze žádného členského státu, orgánu nebo instituce. Jedná se tak o výkonný nadstátní (nadmárodní) orgán EU.

⁷⁴ EU Concept for Military Command and Control – Rev 8. *European External Action Service* [online]. 2019, Brussels, EEAS (2019) 468 [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8798-2019-INIT/en/pdf>

⁷⁵ BAUEROVÁ, Helena, Hana HLAVÁČKOVÁ a Milan VOŠTA. *Vnitřní a vnější dimenze bezpečnosti Evropské unie*. Praha: Libri, 2018. ISBN 9788087956892.

⁷⁶ Consolidated version of the Treaty on European Union: Official Journal of the European Union C202/13. *European Commission* [online]. 2016, s. 3–45. Volume 59. ISSN 1997-091X [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_2&format=PDF

EK je odpovědná Evropskému parlamentu, který ji schvaluje a může ji také vyslovit nedůvěru. Předseda EK má kontrasignační pravomoc ve věcí jmenování nebo odvolání HR/VP.

EK má vzhledem k pravomocím v oblasti financování a legislativy velké možnosti určování směru jednotlivých evropských agentur a institucí. Organizační struktura EK se mj. dělí na 26 generálních ředitelství (*Directorate-General – DG*), které fungují jako výkonné orgány a odborně pokrývají všechny zájmové oblasti. V oblasti bezpečnosti se jedná o DG HOME (migrace a vnitřní záležitosti), DG JUST (spravedlnost a spotřebitelé) a DG DEFIC (obrný průmysl a vesmír).

DG HOME se odborně zabývá problematikou ochrany vnějších hranic, azylovou a migrační politikou, bojem proti terorismu a policejní spoluprací. Ve svém strategickém plánu na období 2020-2024⁷⁷ zaměřuje na 4 hlavní oblasti – posílení vnitřní bezpečnosti, efektivní azylová a migrační politika, silnější kooperace s partnery a plně funkční zóna volného pohybu. Pro splnění těchto cílů stanoví konkrétní měřitelné cíle:

- a) Oběti terorismu – v roce 2017 bylo 32 obětí, 157 zraněných – požadavek na snižující trend v roce 2022 a 2024;
- b) Sbližování vnitřních azylových systémů jednotlivých členských států – v roce 2019 tvořila odchylka v prvoinstančním rozhodování 28 % - požadavek na snižující trend v roce 2022 a 2024;
- c) Počet participujících společností zapojených do řešení online teroristického obsahu – 19 společností v roce 2019, očekáváno 29 (2022) a 39 (2024);
- d) Efektivnější azylová politika – snížení počtu žádostí o azyl projednávaných déle než 6 měsíců – 273 340 (2019) s požadavkem na snižující trend v roce 2022 a 2024;

DG JUST je zaměřen na oblast justiční spolupráce u občanského i trestního práva, a oblast prevence a odhalování podvodů, ve které úzce spolupracuje

⁷⁷ Strategic Plan 2020-2024. DG Migration and Home Affairs. *European Commission* [online]. 2020 [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/system/files/home_sp_2020_2024_en.pdf

s Eurojustem, Úřadem evropského veřejného žalobce nebo Evropským úřadem pro boj proti podvodům. Jako své strategické cíle pro období 2020-2024⁷⁸ uvádí:

- a) Posilování vlády práva – zlepšení právního rámce pro ochranu demokracie v EU;
- b) Počet výměn přes Evropský informační systém rejstříků trestů – výměna informací pro potřeby jednotlivých států (např. při zaměstnávání, trestním řízení) – z 4 milionů v roce 2020 na 5 milionů v roce 2024;
- c) Zlepšení přeshraniční spolupráce v justiční oblasti – snížení průměrné doby řízení o předání na základě evropského zatýkacího rozkazu (mezi zatčením a vydáním) z 16,5 dnů v roce 2018 na 10 dnů v roce 2024;
- d) Počet přístupů na portál e-Justice poskytující informace o národních procedurách, právech obětí i obviněných podporující mezinárodní právní spolupráci;

DG DEFIC je zaměřený na dlouhodobé cíle v oblasti obranného průmyslu a kosmického programu, které definoval Evropský obranný akční plán již v roce 2016⁷⁹.

Z hlediska obranného průmyslu je zaměřen zejména na zřízení Evropského obranného fondu jako nezbytného prvku podporujícího společný výzkum, vývoj a inovativní konkurenceschopnou obrannou průmyslovou základu EU, včetně provádění kontroly nad jeho fungováním. Aktuální fáze má zajištěné financování pro roky 2021-2027 ve výši 8 miliard EUR⁸⁰. Pro rok 2021 bylo rozděleno 1.2 miliardy EUR mezi 23 oblastí v 15 různých kategoriích (např. vzdušná a raketová obrana, aktivní a pasivní senzory, kyberbezpečnost, oblast učení a adaptování pokročilého AI a oblasti leteckých, námořních a pozemních bojů)⁸¹.

⁷⁸ Strategic Plan 2020-2024. DG Justice and Consumers. *European Commission* [online]. 2020 [cit. 2022-19-02]. Dostupné z:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/startegic_plan_just_2020-2024_revised.pdf

⁷⁹ European Defence Action Plan. *European Commission* [online]. 2016, Brussels [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0950>

⁸⁰ The European Defence Fund. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2022-19-02].

Dostupné z: https://ec.europa.eu/defence-industry-space/eu-defence-industry/european-defence-fund-edf_en

⁸¹ European Defence Fund (EDF) Calls 2021. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/defence-industry-space/document/download/3121ed07-bbd5-4c4c-9cf6-234003e22251_en

Dále se jedná o zajištění finanční podpory a investic do rozvoje a inovací u malých a středních podniků, které tvoří kritickou součást dodavatelských řetězců v obranném průmyslu. Nezbytným faktorem je také certifikace a standardizace, která zajistí požadovanou minimální úroveň prvků obranného průmyslu.

Kosmická část spravuje mj. evropské programy jako Copernicus (Evropský program pozorování Země), Galileo (Evropský globální navigační družicový systém) nebo EGNOS (Evropská geostacionární navigační služba). Tyto jsou z hlediska bezpečnosti používány zejména při zajišťování ochrany vnějších hranic, ochrany proti migračním vlnám nebo námořnímu dohledu a vyšetřování⁸².

4.2 NEVOJENSKÉ

V této podkapitole autorem blíže rozvádí hlavní nevojenské instituce a agentury EU podílející se na zajišťování vnitřní bezpečnosti, oblasti policejní a justiční spolupráce, ochraně vnějších hranic či bojem proti organizovanému zločinu a terorismu. Jedná se o výkonné prvky evropského bezpečnostního systému, které přímo naplňují cíle a vize stanovené strategickými prvky. Jejich fungování je upraveno a kontrolováno ze strany legislativních i ústředních prvků.

A. Evropský policejní úřad (Europol)

Evropský policejní úřad (Europol) byl založen na základě Smlouvy o Evropské unii z roku 1992 a původně měl působit pouze jako analytický a informační nástroj policejní spolupráce (bez výkonné pravomoci) s cílem zefektivnit působení členských států v oblasti boje proti organizovanému zločinu, drogové kriminalitě a terorismu. Přijetí Lisabonské smlouvy znamenalo posílení a rozšíření spektra činností Europolu, kdy článek 88 SFEU⁸³ určil, kromě povinnosti EP a Rady stanovit strukturu, fungování, činnosti a pravomoci Europolu, jako hlavní úkoly:

⁸² *Space Strategy for Europe. European Commission* [online]. 2016, Brussels [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0705>

⁸³ Consolidated version of the Treaty of the functioning of the European Union. Official Journal of the European Union C202/47. *European Commission* [online]. 2016, s. 3–199. Volume 55. ISSN 1997-091X [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_3&format=PDF

- a) Shromažďovat, analyzovat, uchovávat, zpracovávat a sdílet informace předaných orgány jednotlivých členských států nebo dalších subjektů;
- b) Organizovat, koordinovat a provádět vyšetřovací a operativní akce ve spolupráci s orgány členských států v rámci společných vyšetřovacích týmů;

Europol získal jistou právní subjektivitu, nicméně stále nemá žádnou výkonnou pravomoc a v rámci společných vyšetřovacích týmů působí pouze jako koordinační a podpůrná složka. Rozsah spolupráce je také vázán na množství alokovaných finančních prostředků, které (na rozdíl od Eurojustu nebo Frontexu) nespravuje EK, ale jsou poskytovány ze souhrnného rozpočtu EU, čímž je rovněž posílena kontrolní funkce EP (jako schvalovatele rozpočtu) nad fungování Europolu.⁸⁴

Na základě požadavku stanoveného článkem 88 SFEU bylo 6. dubna 2009 vydáno rozhodnutí Rady o zřízení Evropského policejního úřadu⁸⁵, které detailněji upravovalo cíle, pravomoci, organizační strukturu, prvky spolupráce (národní jednotky, styční důstojníci, informační systém) nebo požadavky na informační bezpečnost, ochranu a přístup k osobním údajům.

Aktuálním právní normou upravující postavení Europolu je nařízení EP a Rady o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva⁸⁶, která nahradila rozhodnutí Rady z roku 2009 a aktualizovala, specifikovala a rozšířila úkoly Europolu. Cílem Europolu je tak poskytovat součinnost orgánům členských států při předcházení, odhalování a vyšetřování taxativně uvedené trestné činnosti, která se dotýká alespoň dvou členských států. Jedním z hlavních úkolů

⁸⁴ PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. ISBN 978-80-7380-783-2.

⁸⁵ Council Decision of 6 April 2009 establishing the European Police Office (Europol). Official Journal of the European Union C121/37. *European Commission* [online]. 2009 [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: [https://eur-](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:121:0037:0066:en:PDF)

[lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:121:0037:0066:en:PDF](https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:121:0037:0066:en:PDF)

⁸⁶ Regulation (EU) 2016/794 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol). Official Journal of the European Union L135/53. *European Commission* [online]. 2016 [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794>

je povinnost vypracovávat pravidelnou analýzu rizik, posouzení hrozeb nebo situační zprávy – za tímto účelem Europol pravidelně vydává:

- a) Hodnocení hrozeb závažné a organizované trestné činnosti (*Serious and organised crime threat assessment – SOCTA*), která detailně rozebírá a popisuje prvky organizované trestné činnosti (80% používá legální společnosti pro krytí kriminálních aktivit, 60% pro páchání trestné činnosti využívá korupci nebo násilí, 38% veškeré organizované trestné činnosti tvoří obchod s drogami)⁸⁷;
- b) Zprávu o situaci a trendech v oblasti terorismu (*Terrorist situation and trend report – TE-SAT*) poskytující přehledné údaje o teroristických útocích, zatčeních v souvislosti s terorismem a vývoji v oblasti terorismu (náboženského či politického, včetně cizím státem podporovaného). Zároveň poskytuje informace o použitých zbraních, financování nebo návaznosti na organizovaný zločin)⁸⁸;
- c) Hodnocení hrozeb organizovaného zločinu na internetu (*Internet organised crime threat assessment – IOCTA*) se zaměřuje na hodnocení vývoje hrozeb v oblasti kyberkriminality, zejména na škodlivé programy (Ransomware) ohrožující společnosti a státní instituce (např. formou DDOS útoků), problematiku šíření obsahu sexuálního zneužívání dětí (způsoby, profit) nebo online podvodů (snaha obejít dvou faktorovou autentifikaci, používání šifrovaných komunikačních kanálů nebo kryptoměn)⁸⁹;

Mezi další důležité úkoly patří zajištění výměny operativních informací. Za tímto účelem provozuje od roku 2009 síť SIENA (*Secure Information Exchange Network Application*). Jedná se o zabezpečenou informační službu umožňující rychlou, bezpečnou a uživatelsky přívětivou výměnu operativních a strategických informací

⁸⁷ EU Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) [online]. 2021. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. *European Commission* 2021 [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf

⁸⁸ European Union Terrorism Situation and Trend Report 2021. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/tesat_2021_0.pdf

⁸⁹ Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA) 2021. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/internet_organised_crime_threat_assessment_iocta_2021.pdf

(včetně zpravodajských) mezi Europolem, orgány členských států a partnerskými organizacemi⁹⁰. Neméně významným je také Informační systém Europolu (*The Europol Information System - EIS*), který je ústřední databází o trestné činnosti a umožňuje vyhledávat informace o trestných činech, podezřelých i odsouzených osobách, předmětech trestné činnosti (automobily, doklady totožnosti), biometrických prvků (DNA) nebo údajů souvisejících s kyberkriminalitou⁹¹.

Posledním z vybraných úkolů je požadavek na budování specializovaných center pro boj s určitými druhy trestné činnosti. Za tímto účelem Europol vytvořil několik uskupení:

- a) Centrum pro boj s kyberkriminalitou (*European Cybercrime Centre – EC3*) je zřízeno přímo na základě nařízení, a kromě analytické činnosti (IOCTA) se zaměřuje na forenzní analýzu dokumentů, prevenci, výzkum a vývoj, školení nebo navazování partnerství, a to zejména v oblastech online podvodů, šíření dětské pornografie nebo využívání šifrovaných komunikačních kanálů⁹²;
- b) Centrum proti pašování migrantů (*European Migrant Smuggling Centre – EMSC*) bylo zřízeno v roce 2016 v důsledku rozsáhlé migrační krize a z toho pramenícího rozvoje organizované kriminality zaměřené na zprostředkování nelegálního vstupu do EU⁹³;
- c) Protiteroristické centrum (*European Counter Terrorism Centre – ECTS*) vzniklo v lednu 2016 jako odpověď na teroristické útoky z listopadu 2015 v Paříži. Plní úkoly v oblasti boje proti teroristickému a extremistickému

⁹⁰ SIENA, Secure Information Exchange Network Application. Publication Office. *Europol* [online]. 2012 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/bf5426ff-929f-4f0b-ba2a-1d2793dc3030>

⁹¹ Europol Information System (EIS). *Europol* [online]. 2021 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/europol-information-system>

⁹² European Cyber Centre (EC3). *Europol* [online]. 2021 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-cybercrime-centre-ec3>

⁹³ European Migrant Smuggling Centre (EMSC). *Europol* [online]. 2021 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-serious-and-organised-crime-centre-esocc/european-migrant-smuggling-centre-emsc>

obsahu online (za tímto účelem využívá Internetovou referenční jednotku – EU-IRU), financování terorismu nebo nelegálním obchodu se zbraněmi⁹⁴;

- d) Centrum pro boj s finanční a hospodářskou kriminalitou (*European Financial and Economic Crime Centre – EFEC*) je nezbytným pracovním orgánem Europolu plnícím další z hlavních úkolů stanovených nařízením, kterým je působení Europolu jako hlavní instituce pro boj proti padělání eura. V rámci své činnosti poskytuje platformu pro hlášení, analýzu a zpracování údajů o podezřelých transakcích (bankovních i v hotovosti) a probíhajících vyšetřováních v této oblasti, dále podporu formou školení, kurzů nebo týdenního tréninku⁹⁵. V rámci této činnosti rovněž spustilo Camdenskou mezi agenturní síť pro vymáhání majetku (*Camden Asset Recovery Inter-Agency Network – CARIN*) zaměřenou na úzkou spolupráci v oblasti vymáhání majetku získaného z trestné činnosti⁹⁶ nebo mezinárodní operační síť proti praní špinavých peněz (*International Anti-money Laundering Operational Network – AMON*), formálně založenou v roce 2012 policejním prezidentem ČR, která za účasti více než 100 odborníků z celého světa tvoří platformu kontaktů z útvarů určených na boj proti praní špinavých peněz s cílem zlepšit mezinárodní právní rámec pro spolupráci v této oblasti⁹⁷;

Spolupráci v rámci Interpolu za Českou republiku zajišťuje Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci při Policejním prezídiu ČR, jehož ředitelka v roce 2019 zvolena do pozice viceprezidentky této organizace.⁹⁸ ČR se tak podílela například na mezinárodních operacích proti Chorvatskému gangu provádějícímu

⁹⁴ European Counter Terrorism Centre (ECTC). *Europol* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc>

⁹⁵ European Financial and Economic Crime Centre (EFEC). *Europol* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-financial-and-economic-crime-centre-efec>

⁹⁶ CARIN MANUAL Digital Edition. *Europol* [online]. 2018 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/carin_manual_sep2018.pdf

⁹⁷ International Anti-money Laundering Operational Network (AMON). *Europol* [online]. 2016 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/international-anti-money-laundering-operational-network-amon-launched>

⁹⁸ Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci. *Policie ČR* [online]. 2021. [cit. 2022-05-03]. Dostupné na: <https://www.policie.cz/clanek/reditelstvi-pro-mezinarodni-policejni-spolupraci.aspx>

daňové úniky při přeprodávání luxusních vozů nebo v oblasti kybernetických zločinů.⁹⁹

B. Evropská policejní akademie (Cepol)

Původně zřízena roku 2005 jako Evropská policejní akademie zaměřená na školení, vzdělávání a výcvik seniorních policejních příslušníků. Aktuálně platná právní úprava¹⁰⁰ však hovoří o Agentuře Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva (CEPOL), jejímž cílem je zejména podporovat, realizovat, rozvíjet a koordinovat výcvik a vzdělávání zaměstnanců silových složek zejména v oblasti boje proti závažné trestné činnosti, terorismu, mezinárodních policejních činnostech nebo za účelem zlepšení schopností jazykových nebo personálních. Kromě analýzy vzdělávacích potřeb a realizace nejrůznějších kurzů, seminářů či konferencí se také podílí na budování vzdělávacích kapacit ve třetích zemích, ve kterých probíhají mise Unie, a to zejména se sousedními státy, pro které realizuje programy:

- a) CT INFLOW – širší výměna informací a spolupráce trestního soudnictví na terorismus;
- b) EUROMED – zvýšení institucionálních kapacit států na jižní hranici Unie pro boj s organizovaným zločinem;
- c) WB PaCT - zvýšení institucionálních kapacit států na Balkánu pro boj s organizovaným zločinem a terorismem;
- d) TOPCOP – posilování strategické a operativní spolupráce se zeměmi východní Evropy v oblasti boje pro organizovanému zločinu;¹⁰¹

⁹⁹ Agentura Europol: Ochrana občanů EU před kriminalitou [online]. *Euroskop, 2021* [cit. 2022-05-03]. Dostupné na: <https://euroskop.cz/2021/03/18/agentura-europol-ochrana-obcanu-eu-pred-kriminalitou/>

¹⁰⁰ Council Decision of 6 April 2009 establishing the European Police Office (Europol). Official Journal of the European Union C121/37. *European Commission* [online]. 2009 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:121:0037:0066:en:PDF>

¹⁰⁰ Regulation (EU) 2015/2219 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on the European Union Agency for Law Enforcement Training (Europol). Official Journal of the European Union L319/1. *European Commission* [online]. 2015 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R2219>

¹⁰¹ CEPOL Leaflet 2020. *CEPOL: European Union Agency for Law Enforcement Training* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/CEPOL_Leaflet_2020.pdf

Mimo to zajišťuje online vzdělávací platformu LEEed, která obsahuje odborné články a vědecké časopisy v nejrůznějších policejních oblastech (boj proti terorismu, kyberkriminalitě, oblast lidských práv ale i rozvoj osobních dovedností).

C. Agentura pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust)

Agentura Evropské unie pro justiční spolupráci v trestních věcech (Eurojust) je upravena nařízením 2018/1727¹⁰² které jako hlavní úkol zmiňuje spolupráci, podporu a koordinaci mezi jednotlivými vnitrostátními orgány při vyšetřování závažné trestné činnosti, která zasahuje alespoň dva členské státy, nebo vyžaduje-li to společná povaha vyšetřování (např. s ohledem na probíhající operace Europolu).

Působnost Eurojustu pokrývá oblast působnosti Europolu, nicméně na žádost členského státu může poskytnout součinnost při šetření jakéhokoliv trestného činu. Mimo to úzce spolupracuje s Úřadem evropského veřejného žalobce a dalšími institucemi nebo subjekty (Evropská soudní síň, Evropský úřad pro boj proti podvodům). Hlavním úkolem je tam předávání informací o probíhajících trestních řízeních a stíhaných osobách, koordinace mezinárodního vyšetřování, včetně poskytování technické i finanční podpory při takových operacích. Europol však může z vlastní iniciativy požádat jednotlivé členské státy, aby zahájili vyšetřování, sestavili společný vyšetřovací tým nebo přijali jakákoli jiná opatření odůvodněná pro vyšetřování.

S ohledem na to, že činnost Eurojustu je do značené míry závislá na činnosti vnitřních orgánů jednotlivých členských států, je za účelem dosažení operativní koordinace a eliminace nebezpečí z prodlení zajišťována nonstop dostupnost 24 hodin denně (tzv. *on-call coordination mechanism*), kterou zajišťuje zástupce každého členského státu a který musí být schopen kdykoli přijmout a zpracovat žádosti, které jsou mu postoupeny.

Europol také poskytuje součinnost při procesování **Evropského zatýkacího rozkazu** (*European Arrest Warrant – EUW*), který pro dosažení účelu trestního

¹⁰² Regulation (EU) 2018/1727 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 on the European Union Agency for Criminal Justice Cooperation (Eurojust). Official Journal of the European Union C295/156. *European Commission* [online]. 2018 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1727&>

stíhání (pouze u trestných činů s dolní hranicí trestní sazby 12 měsíců nebo pokud byl odsuzujícím rozsudkem uložen trest nejméně 4 měsíce¹⁰³) nebo doručení do výkonu trestu vydává vnitrostátní orgán pro dožadující vnitrostátní orgán druhého státu. Poskytováno je také poradenství a pomoc při vydávání a realizaci **Evropského vyšetřovacího příkazu** (*European Investigation Order – EIO*) jako nástroje určeného k provedení vyšetřovacích úkonů jiným členským státem, nezbytných pro opatření důkazů, nebo k vydání důkazů, které jsou v držení druhého členského státu¹⁰⁴.

Česká republika se v rámci Eurojustu každoročně zvyšuje celkový počet případů (205 v roce 2017, 300 v roce 2020), které sama iniciuje (113, resp. 135) nebo na kterých spolupracuje (92, resp. 165). Příkladem této spolupráce bylo, v součinnosti s Europolem, zatčení 14 osob podezřelých z obchodování s ženami nebo zatčení 6 osob podezřelých z přeprodávání luxusních vozidel a následných daňových úniků za více než 75 milionů korun.¹⁰⁵

B. Agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích (Frontex)

Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU byla založena již roku 2004 ve snaze vytvořit instituci, která bude kombinovat nadnárodní a mezivládní prvky při ochraně vnějšího hranice Unie. Původní myšlenka byla určitým politickým kompromisem, který narážel na neochotu členských států postupovat záležitosti národní suverenity (ochrana vlastních hranic) nadnárodnímu subjektu. To je projevilo jak v samotném nastavení parametrů fungování Frontexu, který byl materiálně závislý na vybavení poskytovaném dobrovolně členskými státy nebo možnostmi pro jednotlivé členské

¹⁰³ Council Framework Decision on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States. Office Journal of the European Union L81. *European Commission* [online]. 2009 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02002F0584-20090328>

¹⁰⁴ Directive 2014/41/EU of the European Parliament and of the Council regarding the European Investigation Order in criminal matters. Office Journal of the European Union L130/1. *European Commission* [online]. 2014 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0041>

¹⁰⁵ Czech Republic Casework. *Eurojust* [online]. 2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné na: <https://www.eurojust.europa.eu/states-and-partners/member-states/czech-republic>

státy nadále provádět ochranu vnějších hranic i bez asistence Frontexu, ale také v praktické rovině, kdy v počátcích nebyl Frontex dostatečně personálně i finančně zabezpečen, ale projevila se i problematika v oblasti komunikace, neboť hlavním komunikačním jazykem při společných akcích byla angličtina¹⁰⁶.

Právní status Frontexu na tyto nedostatky reagoval a v průběhu času se doplňovaly požadavky, úkoly i cíle. Aktuální nařízení¹⁰⁷ o vytvoření Evropské pohraniční a pobřežní stráže (Frontex) jako hlavní předmět činnosti stanoví účinnou správu vnějších hranic, efektivnější návratové politiky, předcházení a odhalování přeshraniční trestné činnosti a řešení migračních hrozeb, to vše za účelem zajištění vnitřní bezpečnosti Unie. Nově je však uvažováno s kapacitou až 10 tisíc zaměstnanců do roku 2027, z čehož většinu budou tvořit operativní jednotky pro krátkodobé nasazení (EK do konce roku 2023 přezkoumá početnost jednotlivých složek a finančních příspěvků členských států).

Mezi úkoly patří zejména:

- a) Provádění analýzy rizik zahrnující všechny aspekty integrované správy hranic, včetně monitoringu migračních toků;
- b) Shromažďování dat o navracení osob, sledovat potřeby členských států v této oblasti, včetně posouzení rizik a potřebných kapacit pro zajištění připravenosti na mimořádné události;
- c) Podpora a rozvoj systému EUROSUR jako hlavní komunikační platformy pro předávání informací a operativní spolupráci při kontrole hranic, včetně monitorování, odhalování a zaznamenávání překročení hranic (a to i těch námořních nebo vzdušných), ale i ochraně zdraví a života migrantů;
- d) Poskytování a zajišťování technické (rezerva materiálního vybavení pro potřeby složek operativní pomoci, nebo na podporu pátracích

¹⁰⁶ BAUEROVÁ, Helena, Hana HLAVÁČKOVÁ a Milan VOŠTA. *Vnitřní a vnější dimenze bezpečnosti Evropské unie*. Praha: Libri, 2018. ISBN 9788087956892.

¹⁰⁷ Regulation (EU) 2019/1896 of the European Parliament and of the Council of 13 November 2019 on the European Border and Coast Guard. Office Journal of the European Union L295/1. *European Commission* [online]. 2019 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896>

a záchranných opatření) a operativní pomoci (vyslání jednotek pro krátkodobé nasazení);

- e) Spolupráce s dalšími institucemi EU (Europol, Eurojust, Evropskou agenturou pro námořní bezpečnost aj.);

Pro účely zajištění operativní spolupráce byl Frontex rozšířen o jednotky rychlé reakce (*Rapid Border Intervention Teams – RABIT*), které mají doplnit nebo nahradit kapacity jednotlivých členských států. To bylo využito při operaci Triton ve Středozemním moři, která nahradila operaci italského námořnictva Mare Nostrum. Na rozdíl od ní se však operace Triton zaměřila primárně na kontrolu námořní hranice Unie a nikoli na aktivity spojené s vyhledáváním a záchranou migrantů. Stejně parametry měla také operace Poseidon v Egejském moři.¹⁰⁸ V důsledku kritiky nad parametry misí je i v aktuálně platném nařízení několikrát explicitně zmiňována ochrana životů a zdraví migrantů a záchranné operace jsou tak vedeny také s ohledem na zjišťování a zajišťování lodí s migranty za využití monitorovacího systému EUROSUR. V důsledku toho došlo ke změně v *modus operandi* převaděčských gangů, které začali vysílat levné menší čluny, které jsou sice systémem EUROSUR hůře detekovatelné, ale zároveň nemají parametry, které by jim zaručily dosáhnout pobřeží Unie.¹⁰⁹

Vyslání operačních jednotek RABIT je možné pouze na žádost členského státu a bude zajištěno ve lhůtě 5 dnů od schválení parametrů operace ředitelem Frontexu a hostitelským členským státem v počtu maximálně 1500 příslušníků, které zajistí jednotlivé členské státy (např. ČR v roce 2021 48 pracovníků, do roku 2027 však již 73)¹¹⁰. Významně jsou také navyšovány finanční příspěvky Frontexu za účelem zajištění vyšší míry samostatnosti, zejména v ohledu technického

¹⁰⁸ EICHLER, Jan a kol. *Evropská bezpečnost 30 let po skončení studené války*. Vydání první. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019. 269 stran. ISBN 978-80-245-2296-8.

¹⁰⁹ TRČKA, Michal. *Ne-prostupné hranice Evropy: teritorialita, biopolitika a etika*. První vydání. Praha: Epoque, 2017. 151 stran. ISBN 978-80-7557-118-2.

¹¹⁰ Regulation (EU) 2019/1896 of the European Parliament and of the Council of 13 November 2019 on the European Border and Coast Guard. Office Journal of the European Union L295/1. *European Commission* [online]. 2019 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896>

vybavení (např. v roce 2015 Frontex disponoval s rozpočtem 142 milionů EUR, na rok 2021 to již bylo 543 milionů EUR)¹¹¹.

4.3 VOJENSKÉ

Poslední podkapitola definuje základních výkonné prvky bezpečnostního systému EU v oblasti SZBP a SBOP, které v součinnosti s nevojenskými prvky zajišťují komplexní ochranu a naplňování bezpečnostních cílů uvedených ve strategických prvcích. Jejich činnost je rovněž upravena legislativními prvky a kontrolována pomocí prvků ústředních.

A. Evropská služba pro vnější činnost

Evropská služba pro vnější činnost je nepostradatelnou součástí SZBP a SBOP, která realizuje nejrůznější škálu aktivit v oblastech boje proti dezinformacím, obrany, bezpečnosti nebo krizového managementu. Zřízena byla rozhodnutím Rady¹¹² v roce 2010 za účelem poskytování podpory HR/VP při výkonu jeho činností, a to zejména odbornými návrhy. Zároveň se ve spolupráci s EK účastní přípravy legislativy v oblasti SZBP a SBOP. V operační rovině se podílí na přípravě managementu nástrojů vnější pomoci (v oblastech jaderné bezpečnosti, politiky sousedství, rozvojová spolupráce).

Ambicí EEAS je vytvořit jednotnou evropskou značku diplomacie, jejíž hlavní činností bude koordinace, reprezentace a iniciování politiky. Snaha o jednotný hlas při prosazování SZBP byla zatím mírněna zejména ze strany velkých členských států, které se, jako tradiční geopolitičtí aktéři, při prosazování svých zájmů orientují primárně na vlastní ministerstva zahraničních věcí. Geopolitické aspirace EK v rámci SZBP ale i SBOP (viz. Strategický kompas) otevřela diskusi nad

¹¹¹ Annual budget of Frontex in the European Union from 2005 to 2021. *Statista* [online]. 2022 [cit. 2022-22-12-03]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/973052/annual-budget-frontex-eu/#statisticContainer>

¹¹² Council Decision of 26 July 2010 establishing the organisation and functioning of the European External Action Service. Office Journal of the European Union L201/32. *European Commission* [online]. 2010 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0427>

nevyužitými zdroji a možnostmi pro jejich prosazování (např. za pomoci metody konstruktivního zdržení se hlasování nebo využití kvalifikované většiny)¹¹³.

Oblast SZBP a krizového managementu realizuje EEAS pomocí několika interních subjektů. Prvním z nich je zmíněný **Vojenský štáb EU** (EUMS), který je dále rozdělený na ředitelství pro oblast koncepce a rozvoje, zpravodajství, operací, logistiky a komunikačních či informačních systémů, včetně kyberbezpečnosti¹¹⁴. Jedná se o stálou operační jednotku, která se podílí zejména na plánování, přípravě a vedení nebojových (výcvikových) vojenských operací. V rámci EUMS působí také Útvar vojenského plánování a vedení (*The Military Planning and Conduct Capability – MPCC*), který, je odpovědný za budování, udržování a obnovu jednotek EU. Mezi realizované mise patří EUTM Somalia, zaměřená na posílení prozatímní vlády a státních orgánů, EUTM Mali, zaměřená na podporu armády Mali a EUTM RCA zajišťující pomoc Středoafričké republice při realizaci reformem v oblasti bezpečnosti.¹¹⁵

Dalším útvaru spadají pod **náměstka generálního tajemníka pro SBOP a krizovou reakci** (*Service of Deputy Secretary General CSDP and Crisis Response – CSDPCR*). Jedná se o oddělení:

- a) Integrovaného přístupu pro bezpečnost a mír – spravuje Evropské mírové centrum, konzulární záležitosti, prevenci a mediaci konfliktů, plánování a stabilizace SBOP;
- b) Bezpečnosti a obranné politiky – zaměřené na boj proti terorismu, partnerství a spolupráci v rámci operačních skupin s NATO, oblast odzbrojování a vývozu zbraní, vesmírnou bezpečnost;

¹¹³ BLOCKMANS, Steven and Christophe HILLION. *From self-doubt to self-assurance. The European External Action Service as the indispensable support for a geopolitical EU*. Brussels. 2021. ISBN: 978-94-6138-783-7.

¹¹⁴ Organisation chart of the EEAS. *European Union External Action Service* [online]. 2022 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/2022_-_02_-_01_-_eeas_orgchart.pdf

¹¹⁵ The Military Planning and Conduct Capability Factsheet. *European Union External Action Service* [online]. 2021 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/mpcc_factsheet.pdf

- c) Civilního plánování a akceschopnost – věnuje se provádění (civilních) operací, včetně zajištění operační podpory a zajištění personálu;¹¹⁶

V rámci CSDPCR funguje ještě Situační místnost (*Situation Room* - SITROOM), která funguje v režimu nonstop a umožňuje v případě požadavku oprávněné osoby tuto žádost zpracovat a předat ji Centru pro koordinaci reakce na mimořádné události (*Emergency Response Coordination Centre* – ERCC). Cílem je vytvořit vstupní bod, který umožňuje zrychlit přípravné kroky a následné procesy¹¹⁷.

Posledním autorem uvedeným bodem k EEAS je **Zpravodajské a situační centrum EU** (*EU Intelligence and Situational Centre* – EU INTCEN), které shromažďuje informace ze všech zdrojů, včetně bezpečnostních a zpravodajských složek jednotlivých států, veřejně dostupných zpráv nebo diplomatických zástupců. Mezi hlavní činnost EU INTCEN patří:

- a) Podávání zpravodajských zpráv k požadovaným tématům či aktuálním událostem;
- b) Podávání zpravodajských analýzy a shrnutí k důležitým událostem;
- c) Posouzení rizik pro pracovníky EU působící v zahraničí (např. na misích);
- d) Vypracování dlouhodobých strategií dle zpravodajských informací;¹¹⁸

B. Evropská obranná agentura

Evropská obranná agentura (*European Defence Agency* – EDA) byla založena na základě jednání ER v Soluni roku 2004 za účelem rozvíjení obranných schopností Unie. To zahrnuje zejména podporu vzájemné spolupráce, průmyslových

¹¹⁶ Organisation chart of the EEAS. *European Union External Action Service* [online]. 2022 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/2022_-_02_-_01_-_eeas_orgchart.pdf

¹¹⁷ Mapping for disasters & crises in support to EU delegations. *Copernicus Emergency Management Service* [online]. Nedat. [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: https://emergency.copernicus.eu/mapping/sites/default/files/files/CopernicusEMS-EU_Actors_Worldwide_Brochure.pdf

¹¹⁸ EU INTCEN Factsheet. *Statewatch* [online]. 2015 [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://www.statewatch.org/media/documents/news/2016/may/eu-intcen-factsheet.pdf>

a technologických kapacit s cílem vytvořit konkurenceschopný a inovativní trh s vojenským materiálem a technologiemi¹¹⁹. Politicky odpovědná je přímo ER.

Aktuální legislativní úprava¹²⁰ reaguje na více než 10 let existence EDA, aktuální směřování v oblasti SBOP i měnící se hrozby a výzvy v oblasti bezpečnosti. Mezi hlavní úkoly patří:

- a) Pomoci jednotlivým členským státům určit vojenské cíle a vyhodnocovat jejich dodržování, a to s ohledem na zajištění komplexních obranných schopností Unie;
- b) Navrhovat, připravovat a realizovat projektů a programů zaměřených na dosažení stanovených cílů;
- c) Podporovat, koordinovat a kontrolovat výzkumné projekty v oblasti SBOP, a to včetně *ad hoc* projektů;
- d) Provádět činnosti zaměřené na posílení pozice a konkurenceschopnosti evropského trhu s obranným vybavením a technologiemi, včetně unifikace v oblastech pracovních postupů a certifikací;

EDA se mj. věnuje také oblasti kyberbezpečnosti a rozvoje schopností pro provádění kybernetických operací, kdy formou každoročního cvičení podporuje vzájemnou spolupráci, přípravu a propojení týmů pro reakci na počítačové hrozby (*Computer Emergency Response Team – CERT*) a týmů pro reakci na počítačové bezpečnostní incidenty (*Computer Security Incident Response Team - CSIRT*). V rámci vzdělávacích programů například realizovala kurz Cyber Phalanx zaměřený na zvýšení povědomí o kybernetických a hybridních hrozbách při plánování operací na strategické i operační úrovni.¹²¹

¹¹⁹ Council Joint Action 2004/551/CFSP of 12 July 2004 on the establishment of the European Defence Agency. Office Journal of the European Union L245/17. *European Commission* [online]. 2004 [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004E0551>

¹²⁰ Council Decision (CFSP) 2015/1835 of 12 October 2015 defining the statute, seat and operational rules of the European Defence Agency. Office Journal of the European Union L266. *European Commission* [online]. 2015 [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02015D1835-20151013>

¹²¹ Cyber Defence Built on European cooperation. *European Defence Agency* [online]. 2021, Belgium [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://eda.europa.eu/docs/default-source/brochures/2021-eda-cyber-defence.pdf>

V oblasti mezinárodní unijní spolupráce EDA v roce 2016 představila program koordinovaného ročního přezkumu v oblasti obrany (*Coordinated Annual Review on Defence – CARD*) s cílem překonat národní obranné plánování jednotlivých členských států a poskytnout možnost koordinovat rozvoj obranných schopností, které jsou nejdůležitější nebo nejpotřebnější z hlediska celounijní schopnosti obrany a zároveň nezbytné pro interoperabilitu vojenské techniky při společných misích.¹²² Navázala tím plán rozvoje schopností (*Capability Development Plan – CDP*), který po vyhodnocení slabých stránek ze strany EDA určuje priority v oblasti obrany a to z krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé perspektivy. Nejnovější CDP z roku 2018 reaguje na priority a směřování stanovené Evropskou globální strategií (2016) v rámci které vytyčil 11 priorit (vzdušná převaha a transport, podmořská odolnost, schopnosti pozemního boje aj.)¹²³

C. Stálá strukturovaná spolupráce

Oblast stálé strukturované spolupráce (*Permanent Structured Cooperation – PESCO*) byla zmíněna v souvislosti s článkem 42 SEU a Protokolem č. 10 (blíže kapitola 2.1), nicméně samotná realizace začala až na základě rozhodnutí Rady z roku 2017, která na základě žádosti 25 členských států, které splnily požadavky a mají zájem na užší a silnější spolupráci. Za tímto účelem poskytují zúčastněné členské státy příspěvky na jednotlivé projekty, které se mohou sami navrhovat a řídit. Účelem je podpořit ambice Unie být připravena na zvládání nejsložitějších operací a rozvoje vojenských schopností a kapacit. Navrhované projekty posuzuje HR/VP s podporou EEAS a EDA, což mj. zajišťuje, aby projekty zbytečně nepokrývali oblast, která je již zkoumána či připravována v rámci konkurenčních projektů napříč organizacemi. Rozhodnutí o realizaci projektu schvaluje jednomyslně ER.¹²⁴

¹²² CARD 2020 Executive Summary Report. *European Defence Agency* [online]. 2020, Brussels [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://eda.europa.eu/docs/default-source/reports/card-2020-executive-summary-report.pdf>

¹²³ Capability Development Plan. *European Defence Agency* [online]. 2018, Brussels [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: https://eda.europa.eu/docs/default-source/eda-factsheets/2018-06-28-factsheet_cdpb020b03fa4d264cfa776ff000087ef0f

¹²⁴ Council Decision (CFSP) 2017/2315 of 11 December 2017 establishing permanent structured cooperation (PESCO) and determining the list of participating Member States. Office Journal of the European Union L331/57. *European Commission* [online]. 2017 [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D2315>

Od roku 2018 je v rámci PESCO realizováno více než 60 dlouhodobých projektů pokrývajících všechny oblasti obranné politiky. Česká republika je zapojena např. do projektů rozvoje autonomních (bez posádkových) vozidel, dálkově pilotovaných leteckých systémů (Eurodrone), systému na odhalování drobných bezpilotních systémů (mini a mikro dronů), strategické letecké dopravy pro rozměrné náklady, evropského zdravotnického velitelství nebo sdílení vojenských základen v Unii i zahraničí.¹²⁵

D. Bojové skupiny (Battlegroups)

Evropská rada po splnění Helsinského hlavního cíle v roce 2003 přijala navazující dokument Hlavní cíl 2010 (*Headline Goal 2010*), který měl rozšiřovat oblasti, které nebyly původním Helsinským hlavním cílem zmíněné. Jednalo se zejména o vybudování sil rychlé reakce, které budou moci pokrýt celé spektrum operací prováděných pod velením EU.

Záměrem tak bylo vytvořit formaci vysoce expertních vojáků velikosti praporu, které budou, nikoli však výhradně, na základě mandátu OSN připraveny k nasazení do 15 dnů a budou schopné vést bojové operace v extrémně nepřátelském prostředí. Jejich hlavním úkolem je odvrátit akutní hrozby (ochránit vitální zájmy) a připravit prostředí pro rozsáhlejší (a početnější) vojenské operace (např. ustavení mírových sil OSN trvá více než půl roku). Důležitým faktorem se také stalo zavedení nezbytné standardizace vybavení a postupů armád jednotlivých členských států v rámci dosažení požadovaného stupně vojenské interoperability.¹²⁶

Jako nástroje rychlé reakce na vznikající krize a konflikty vznikly Bojové skupiny Unie (*EU Battlegroups – EUBG*), které od roku 2007 působí jako mnohonárodní vojenské jednotky o velikosti alespoň 1500 osob. V aktuálním nastavení fungují pouze jako pozemní uskupení jednotek (bez leteckých a námořních sil), které

¹²⁵ Overview of the Collaborative PESCO projects (updated November 2021). *European Council* [online]. 2021 [cit. 2022-13-03]. Dostupné z:

<https://www.consilium.europa.eu/media/53013/20211115-pesco-projects-with-description.pdf>

¹²⁶ The European Security and Defence Policy: from the Helsinki Headline Goal to the EU Battlegroups. *Directorate-General for External Policies of the Union* [online]. 2006, Brussels [cit. 2022-13-03]. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede030909noteesdp_/sede030909noteesdp_en.pdf

sestavují dohromady alespoň dva členské státy. Každých 6 měsíců jsou v pohotovosti 2 EUBG, následně je na dalších 6 měsíců vystřídají další 2 EUBG. Účelem EUBG je rychlé nasazení po dobu max. 30 dní (lze rozšířit na 120) s cílem provést konkrétní cílené operace nebo připravit zázemí pro následné větší a komplexní operace. Vzhledem k tomu, že jejich nasazení je podmíněno jednomyslným schválením ER, nebyly v historii ještě nikdy nasazeny.¹²⁷

Česká republika se opakovaně účastnila EUBG, zejména pak v roce 2016 v rámci Visegrádské Battlegroup (V4BG), do které po boku Polska, Slovenska a Maďarska dodala více než 700 vojáků. Cílem bylo prohloubení vojenské a bezpečnostní spolupráce formou větších i menších cvičení.¹²⁸

¹²⁷ Factsheet Battlegroups. *European External Action Service* [online]. 2017, Brussels [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/factsheet_battlegroups.pdf

¹²⁸ CABADA, Ladislav a kol. *Bezpečnostní, zahraniční a evropská politika Visegrádské skupiny*. Vydání první. Praha: Togga, 2018. ISBN 978-80-7476-139-3.

Závěr

Oblast bezpečnosti byla dlouhou dobu na pozadí zájmu, ale vzhledem k aktuálně probíhající válce na Ukrajině je žádoucí věnovat zvýšenou pozornost možnostem a nástrojům, kterými EU disponuje pro zajišťování bezpečnosti a ochrany svých zájmů. Soubor těchto možností a nástrojů je souhrnně označován jako Bezpečnostní systém EU.

Hlavním cílem této diplomové práce bylo na základě analýzy dostupných zdrojů a materiálů, včetně zahraniční odborné literatury, vymezit bezpečnostní systém EU a provést bazické hodnocení jeho vývoje a současného stavu. Dílčím cílem bylo definování jednotlivých prvků bezpečnostního systému EU a vymezení jejich činností ve vzájemné interakci tak, aby byly přehledně uvedeny v jednom materiálu.

Práce byla, kromě teoreticko-metodologického základu určujícího pojem a vývoj bezpečnostního systému EU, zaměřena na detailní zmapování jednotlivých prvků, které mají vzhledem ke supranacionálnímu postavení EU specifické úkoly a funkce. Provedenou analýzou byly předmětné prvky rozděleny do tří skupin na legislativní, strategické a výkonné, z nichž každá plní jedinečnou a nezastupitelnou roli. Každá z těchto skupin byla následně rozdělena do jednotlivých dílčích prvků, které byly detailně popsány stran významu a funkce. Stanovené cíle práce tak byly autorem splněny.

Obecně lze považovat systém bezpečnosti EU za efektivní nástroj bezpečnostní politiky, kdy zejména v oblasti vnitřní bezpečnosti nebo policejní a justiční spolupráce dosáhl, vzhledem k možnostem a limitům, za uplynulých 30 let významných a měřitelných výsledků. Některé jeho prvky jako ochrana vnějších hranic nebo společná zahraniční a bezpečnostní politika však zůstávají daleko za požadovanou úrovní, a i přes značné množství jednání, dokumentů a strategií, které byly v těchto oblastech přijaty.

Možné pokračování či rozšíření tématu práce by tak mohlo spočívat v provedení analýze možností hlubší integrace oblastí společné zahraniční a bezpečnostní politiky, včetně společné bezpečnostní a obranné politiky.

Seznam zkratek

DG	= Generální ředitelství fungující v rámci Evropské komise
EDA	= Evropská obranná agentura
EEAS	= Evropská služba pro vnější činnost
EK	= Evropská komise
EUMS	= Vojenský štáb EU
EP	= Evropský parlament
ER	= Evropská rada
HR/VP	= Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku
PESCO	= Oblast stálé strukturované spolupráce
PSC	= Politický a bezpečnostní výbor
SBOP	= Společná bezpečnostní a obranná politika
SEU	= Smlouva o Evropské unii
SFEU	= Smlouva o fungování Evropské unie
SIS	= Schengenský informační systém
SZBP	= Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Seznam použité literatury

Monografie:

1. BALABÁN, Miloš a kol. *Bezpečnostní systém ČR: problémy a výzvy*. Vydání první. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015, 310 s. ISBN 978-80-246-3150-9.
2. BAUEROVÁ, Helena, Hana HLAVÁČKOVÁ a Milan VOŠTA. *Vnitřní a vnější dimenze bezpečnosti Evropské unie*. Praha: Libri, 2018. ISBN 9788087956892.
3. CABADA, Ladislav a kol. *Bezpečnostní, zahraniční a evropská politika Visegrádské skupiny*. Vydání první. Praha: Togga, 2018. ISBN 978-80-7476-139-3.
4. DRULÁKOVÁ, Radka a Markéta VOTOUPALOVÁ. *Vnitřní bezpečnost Evropské unie: prostor svobody, bezpečnosti a práva*. 3. přepracované vydání. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, nakladatelství Oeconomica, 2018. ISBN 978-80-245-2280-7.
5. ECONOMIDES, Spyros a James SPERLING, ed. *EU security strategies: extending the EU system of security governance*. London: New York, 2018. Routledge studies in European security and strategy. ISBN 978-1-138-21041-7.
6. EICHLER, Jan a kol. *Evropská bezpečnost 30 let po skončení studené války*. Vydání první. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE, 2019. 269 stran. ISBN 978-80-245-2296-8.
7. HALLENBERG, Jan, James SPERLING and Charlotte WAGNSSON. *European security governance: the European Union in a Westphalian world*. London. Routledge. 2009. ISBN 978-0-415-49352-9.
8. KAPLAN, Lawrence S. and Morris HONICK. *NATO 1948: the birth of the transatlantic alliance*. 2007. ISBN 9780742539174.
9. OECD (2011). *Linking Security System Reform and Armed Violence Reduction: Programming Note, Conflict and Fragility*. OECD Publishing. ISBN: 978-92-64-10721-2.

10. PIKNA, Bohumil. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2019. ISBN 978-80-7380-783-2.
11. RUANE, Kathleen. *The Rise and fall of the European defence community: Anglo-American relations and the crisis of European defence, 1950-55*. London. Macmillan Press. 2000. ISBN 0-333-91319-1.
12. STEJSKAL, Libor, ed. a Miloš BALABÁN. *Bezpečné Česko v bezpečné Evropě*. 1. vyd. Praha: Úřad vlády České republiky, 2007. 152 s. ISBN 978-80-87041-17-8.
13. TRČKA, Michal. *Ne-prostupné hranice Evropy: teritorialita, biopolitika a etika*. První vydání. Praha: Epoque, 2017. 151 stran. ISBN 978-80-7557-118-2.

Časopisecké články:

14. BLOCKMANS, Steven and Christophe HILLION. *From self-doubt to self-assurance. The European External Action Service as the indispensable support for a geopolitical EU*. Brussels. 2021. ISBN: 978-94-6138-783-7.
15. FIOTT, Daniel and Gustav LINDSTROM. *New bearings for EU security and defence? 2021*. EU Institute for Security Studies. Chaillot Paper. 171. ISBN 978-92-9462-077-4.
16. GEGOUT, Catherine. *European Foreign and Security Policy: States, Power, Institutions and American Hegemony*. University of Toronto Press. s. 46. 2010. ISBN 978-1-4426-1034-7.

Webové stránky a elektronické zdroje:

17. A New Strategic Agenda 2019-2024. *European Council* [online]. 2019, Brussels [cit. 2022-06-02]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/media/39914/a-new-strategic-agenda-2019-2024.pdf>
18. Action Plan to enhance preparedness against chemical, biological, radiological and nuclear security risks. *European Council*. 2017, Brussels [cit. 2022-30-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0610>

19. Action Plan to support the protection of public spaces. *European Council*. [online]. 2017, Brussels [cit. 2022-30-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0612>
20. Agentura Europol: Ochrana občanů EU před kriminalitou [online]. *Euroskop, 2021* [cit. 2022-05-03]. Dostupné na: <https://euroskop.cz/2021/03/18/agentura-europol-ochrana-obcanu-eu-pred-kriminalitou/>
21. Agreement between the European Union and the United States of America on the processing and transfer of Financial Messaging Data from the European Union to the United States for the purposes of the Terrorist Finance Tracking Program: Official Journal of the European Union L195/5. *European Commission* [online]. 2010 [cit. 2022-30-01]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22010A0727\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:22010A0727(01))
22. Annual budget of Frontex in the European Union from 2005 to 2021. *Statista* [online]. 2022 [cit. 2022-22-02]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/973052/annual-budget-frontex-eu/#statisticContainer>
23. Capability Development Plan. *European Defence Agency* [online]. 2018, Brussels [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: https://eda.europa.eu/docs/default-source/eda-factsheets/2018-06-28-factsheet_cdpb020b03fa4d264cfa776ff000087ef0f
24. CARD 2020 Executive Summary Report. *European Defence Agency* [online]. 2020, Brussels [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://eda.europa.eu/docs/default-source/reports/card-2020-executive-summary-report.pdf>
25. CARIN MANUAL Digital Edition. *Europol* [online]. 2018 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/carin_manual_sep2018.pdf

26. CEPOL Leaflet 2020. *CEPOL: European Union Agency for Law Enforcement Training* [online]. 2020 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/CEPOL_Leaflet_2020.pdf
27. Consolidated version of the Treaty of the functioning of the European Union. Official Journal of the European Union C202/47. *European Commission* [online]. 2016. Volume 55. ISSN 1997-091X [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_3&format=PDF
28. Consolidated version of the Treaty on European Union: Official Journal of the European Union C202/13. *European Commission* [online]. 2016. Volume 59. ISSN 1997-091X [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_2&format=PDF
29. Council Conclusions on the Implementation of the Joint Declaration by the President of the European Council, the President of the European Commission and the Secretary General of the North Atlantic Treaty Organization. *Council of the European Union* [online]. 2016, Brussels [cit. 2022-27-01]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15283-2016-INIT/en/pdf>
30. Council Decision (CFSP) 2015/1835 of 12 October 2015 defining the statute, seat and operational rules of the European Defence Agency. Office Journal of the European Union L266. *European Commission* [online]. 2015 [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02015D1835-20151013>
31. Council Decision 2008/615/JHA of 23 June 2008 on the stepping up of cross-border cooperation, particularly in combating terrorism and cross-border crime. Official Journal of the European Union L210/1. *European Commission* [online]. 2006. s. 1–11 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008D0615>

32. Council Decision of 18 July 2005 on the conclusion of an Agreement between the European Community and the Government of Canada on the processing of API/PNR data. Official Journal of the European Union L82/14. *European Commission* [online]. 2006 [cit. 2022-29-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:72ec5a92-00e0-4c03-b0a9-dcf91677513d.0005.02/DOC_1&format=PDF
33. Council Decision of 26 July 2010 establishing the organisation and functioning of the European External Action Service. Office Journal of the European Union L201/32. *European Commission* [online]. 2010 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010D0427>
34. Council Decision (CFSP) 2017/2315 of 11 December 2017 establishing permanent structured cooperation (PESCO) and determining the list of participating Member States. Office Journal of the European Union L331/57. *European Commission* [online]. 2017 [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D2315>
35. Council Directive 2004/82/EC of 29 April 2004 on the obligation of carriers to communicate passenger data. Official Journal of the European Union L261/24. *European Commission* [online]. 2004 [cit. 2022-29-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004L0082>
36. Council Framework Decision on the European arrest warrant and the surrender procedures between Member States. Office Journal of the European Union L81. *European Commission* [online]. 2009 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:02002F0584-20090328>
37. Council Implementing Regulation (EU) 2021/1188 of 19 July 2021 implementing Article 2(3) of Regulation (EC) No 2580/2001 on specific restrictive measures directed against certain persons and entities with a view to combating terrorism. Official Journal of the European Union L258/14. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2022-30-01].

- Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1188>
38. Council Joint Action 2004/551/CFSP of 12 July 2004 on the establishment of the European Defence Agency. Office Journal of the European Union L245/17. *European Commission* [online]. 2004 [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32004E0551>
 39. Council of Europe - Consultative Assembly. Reports. Second session. 7th-28th August 1950. Part I. Sittings 1 to 12. 1950. *CVCE* [online]. Strasbourg: Council of Europe. "Speech by Winston Churchill", p. 121-124 [cit. 2022-25-01]. Dostupné z: https://www.cvce.eu/en/obj/address_given_by_winston_churchill_to_the_council_of_europe_strasbourg_11_august_1950-en-ed9e513b-af3b-47a0-b03c-8335a7aa237d.html
 40. Council preparatory bodies. *European Council* [online]. 2022 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/>
 41. Cyber Defence Built on European cooperation. *European Defence Agency* [online]. 2021, Belgium [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://eda.europa.eu/docs/default-source/brochures/2021-eda-cyber-defence.pdf>
 42. Czech Republic Casework. *Eurojust* [online]. 2022 [cit. 2022-06-03]. Dostupné na: <https://www.eurojust.europa.eu/states-and-partners/member-states/czech-republic>
 43. Declaration by the WEU Foreign and Defence Ministers (Rome, 27. October 1984). *CVCE* [online]. 2015 [cit. 2022-25-01]. Dostupné z: https://www.cvce.eu/content/publication/2003/7/11/c44c134c-aca3-45d1-9e0b-04d4d9974ddf/publishable_en.pdf
 44. Directive (EU) 2016/681 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the use of passenger name record (PNR) data for the prevention, detection, investigation and prosecution of terrorist offences and serious crime. Official Journal of the European Union L119/132.

- European Commission* [online]. 2016 [cit. 2022-29-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016L0681>
45. Directive (EU) 2017/541 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2017 on combating terrorism and replacing Council Framework Decision 2002/475/JHA and amending Council Decision. Official Journal of the European Union L88/6. *European Commission* [online]. 2017 [cit. 2022-29-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017L0541>
 46. Directive (EU) 2018/843 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 amending Directive (EU) 2015/849 on the prevention of the use of the financial system for the purposes of money laundering or terrorist financing. Official Journal of the European Union L156/43. *European Commission* [online]. 2018 [cit. 2022-30-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0843>
 47. Directive (EU) 2021/555 of the European Parliament and of the Council of 24 March 2021 on control of the acquisition and possession of weapons. Official Journal of the European Union 115/1. *European Commission* [online]. 2021. 25 s. [cit. 2022-28-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021L0555>
 48. Directive 2014/41/EU of the European Parliament and of the Council regarding the European Investigation Order in criminal matters. Office Journal of the European Union L130/1. *European Commission* [online]. 2014 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0041>
 49. EDC: The European Army. Dead, Dying or Durable? *Magazineproject.org* [online]. 1953 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://magazineproject.org/TIMEvault/1953/1953-08-10/1953-08-10%20page%2024.jpg>
 50. EU action plan on firearms trafficking. *European Commission* [online]. 2020, Brusel [cit. 2022-28-01]. Dostupné z: <https://eur->

- lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:65f0454e-cfef-11ea-adf7-01aa75ed71a1.0003.02/DOC_1&format=PDF
51. EU Agenda and Action Plan on Drugs 2021-2025. *European Commission* [online]. 2020, Brusel [cit. 2022-27-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9fdd3ff1-d011-11ea-adf7-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF
 52. EU Concept for Military Command and Control – Rev 8. *European External Action Service* [online]. 2019, Brussels, EEAS (2019) 468 [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8798-2019-INIT/en/pdf>
 53. EU INTCEN Factsheet. *Statewatch* [online]. 2015 [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: <https://www.statewatch.org/media/documents/news/2016/may/eu-intcen-factsheet.pdf>
 54. EU Security Union Strategy. *European Commission* [online]. 2020, Brusel [cit. 2022-27-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0605>
 55. EU Serious and Organised Crime Threat Assessment (SOCTA) [online]. 2021. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. *European Commission 2021* [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf
 56. European Counter Terrorism Centre (ECTC). *Europol* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-counter-terrorism-centre-ectc>
 57. European Cyber Centre (EC3). *Europol* [online]. 2021 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-cybercrime-centre-ec3>
 58. European Defence Action Plan. *European Commission* [online]. 2016, Brussels [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0950>

59. European Defence Fund (EDF) Calls 2021. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/defence-industry-space/document/download/3121ed07-bbd5-4c4c-9cf6-234003e22251_en
60. European Financial and Economic Crime Centre (EFCECC). *Europol* [online]. 2021 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-financial-and-economic-crime-centre-efecc>
61. European Migrant Smuggling Centre (EMSC). *Europol* [online]. 2021 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/about-europol/european-serious-and-organised-crime-centre-esocc/european-migrant-smuggling-centre-emsc>
62. European Security and Defence Policy. *European Commission* [online]. Nedat. [2022-25-01]. Dostupné na: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/european_security_defence_identity.html
63. European Security Strategy: A secure Europe in a better World. Evropská rada. *European Council* [online]. 2003, Brusel [cit. 2022-27-01]. Dostupné z: Dostupné na: https://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressdata/en/reports/78367.pdf
64. European Union Terrorism Situation and Trend Report 2021. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/tesat_2021_0.pdf
65. Europol Information System (EIS). *Europol* [online]. 2021 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/services-support/information-exchange/europol-information-system>
66. Factsheet Battlegroups. *European External Action Service* [online]. 2017, Brussels [cit. 2022-13-03]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/factsheet_battlegroups.pdf

67. Franco–British St. Malo Declaration (4 December 1998). *CVCE* [online]. 2015 [cit. 2022-25-01]. Dostupné z: https://www.cvce.eu/obj/franco_british_st_malo_declaration_4_december_1998-en-f3cd16fb-fc37-4d52-936f-c8e9bc80f24f.html
68. Hitting the Helsinki Headline Goal. *NATO* [online]. 2002 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: <https://www.nato.int/docu/review/articles/2002/09/01/hitting-the-helsinki-headline-goal/index.html>
69. Implementation of the Common Foreign and Security Policy – annual report 2020. *European Parliament* [online]. 2021 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2021-0012_EN.pdf
70. Implementation Plan on Security and Defence. *European External Action Service* [online]. 2016 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_implementation_plan_st14392.en16_0.pdf
71. International Anti-money Laundering Operational Network (AMON). *Europol* [online]. 2016 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/international-anti-money-laundering-operational-network-amon-launched>
72. Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA) 2021. European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/internet_organised_crime_threat_assessment_iocta_2021.pdf
73. Mapping for disasters & crises in support to EU delegations. *Copernicus Emergency Management Service* [online]. Nedat. [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: https://emergency.copernicus.eu/mapping/sites/default/files/files/CopernicusEMS-EU_Actors_Worldwide_Brochure.pdf
74. Memo – Question and answers: Threat Analysis – a background for the Strategic Compass. *European External Action Service* [online]. 2020 [cit.

- 2022-05-02]. Dostupné z:
https://eeas.europa.eu/sites/default/files/2020_11_20_memo_questions_and_answers_-_threat_analysis_-_copy.pdf
75. Nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 ze dne 26. října 2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie. *European Commission* [online]. 2007 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32004R2007>
76. NATO-EU Relations. *Web Archiv* [online]. 1996, World Security Institute Bruss. [cit. 2022-27-01]. Dostupné z:
<https://web.archive.org/web/20070928213909/http://www.wsibrussels.org/showarticle.cfm?id=191>
77. Organisation chart of the EEAS. *European Union External Action Service* [online]. 2022 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z:
https://eeas.europa.eu/sites/default/files/2022_-_02_-_01_-_eeas_orgchart.pdf
78. Overview of the Collaborative PESCO projects (updated November 2021). *European Council* [online]. 2021 [cit. 2022-13-03]. Dostupné z:
<https://www.consilium.europa.eu/media/53013/20211115-pesco-projects-with-description.pdf>
79. Protocol (No 10) on permanent structured cooperation established by Article 42 of the Treaty on European Union. Official Journal of the European Union C202/201. *European Commission* [online]. 2016. Volume 55. ISSN 1997-091X [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_4&format=PDF
80. Protocol (No 19) on the Schengen acquis integrated into the framework of the European Union. Official Journal of the European Union C202/201. *European Commission* [online]. 2016. Volume 55. ISSN 1997-091X [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9e8d52e1-2c70-11e6-b497-01aa75ed71a1.0006.01/DOC_4&format=PDF

81. Regulation (EC) No 562/2006 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 establishing a Community Code on the rules governing the movement of persons across borders (Schengen Borders Code). Official Journal of the European Union L105/1. *European Commission* [online]. 2006 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32006R0562&>
82. Regulation (EU) 2015/2219 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2015 on the European Union Agency for Law Enforcement Training (Europol). Official Journal of the European Union L319/1. *European Commission* [online]. 2015 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32015R2219>
83. Regulation (EU) 2016/794 of the European Parliament and of the Council of 11 May 2016 on the European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (Europol). Official Journal of the European Union L135/53. *European Commission* [online]. 2016 [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32016R0794>
84. Regulation (EU) 2018/1727 of the European Parliament and of the Council of 14 November 2018 on the European Union Agency for Criminal Justice Cooperation (Eurojust). Official Journal of the European Union C295/156. *European Commission* [online]. 2018 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018R1727&>
85. Regulation (EU) 2019/1896 of the European Parliament and of the Council of 13 November 2019 on the European Border and Coast Guard. Official Journal of the European Union L295/1. *European Commission* [online]. 2019 [cit. 2022-06-03]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019R1896>
86. Regulation on addressing the dissemination of terrorist content online. *European Council* [online]. 2021, Brussels [cit. 2022-29-01]. Dostupné z:

- <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14308-2020-REV-1/en/pdf>
87. Revised EU Strategy for Combating Radicalisation and Recruitment to Terrorism. *European Council* [online]. 2014, Brussels [cit. 2022-29-01]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9956-2014-INIT/en/pdf>
 88. Rules of Procedure of the European Parliament. 9th Parliament term. *European Parliament* [online]. 2021 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/RULES-9-2021-09-13_EN.pdf
 89. Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci. *Policie ČR* [online]. 2021. [cit. 2022-05-03]. Dostupné na: <https://www.policie.cz/clanek/reditelstvi-pro-mezinarodni-policejni-spolupraci.aspx>
 90. Shared Vision: Common Action, A Stronger Europe. *European External Action Service* [online]. 2016 [cit. 2022-05-02]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/eugs_review_web_0.pdf
 91. SIENA, Secure Information Exchange Network Application. Publication Office. *Europol* [online]. 2012 [cit. 2022-04-03]. Dostupné z: <https://op.europa.eu/cs/publication-detail/-/publication/bf5426ff-929f-4f0b-ba2a-1d2793dc3030>
 92. *Space Strategy for Europe*. *European Commission* [online]. 2016, Brussels [cit. 2022-27-02]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0705>
 93. Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security. *The Council of European Union* [online]. 2017 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/standing-committee-operational-cooperation-internal-security/>
 94. Strategic Plan 2020-2024. DG Justice and Consumers. *European Commission* [online]. 2020 [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/startegic_plan_just_2020-2024_revised.pdf

95. Strategic Plan 2020-2024. DG Migration and Home Affairs. *European Commission* [online]. 2020 [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/system/files/home_sp_2020_2024_en.pdf
96. The European Security and Defence Policy: from the Helsinki Headline Goal to the EU Battlegroups. *Directorate-General for External Policies of the Union* [online]. 2006, Brussels [cit. 2022-13-03]. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/sede/dv/sede030909noteesdp_/sede030909noteesdp_en.pdf
97. The European Defence Fund. *European Commission* [online]. 2021 [cit. 2022-19-02]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/defence-industry-space/eu-defence-industry/european-defence-fund-edf_en
98. The European Union counter-terrorism strategy. *European Council*. [online]. 2005, Brussels [cit. 2022-28-01]. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST%2014469%202005%20REV%204/en/pdf>
99. The Hague Programme: strengthening freedom, security and justice in the European Union. Official Journal of the European Union C53/1. *European Commission* [online]. 2005 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005XG0303\(01\)&qid=1643301028282](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005XG0303(01)&qid=1643301028282)
100. The Military Planning and Conduct Capability Factsheet. *European Union External Action Service* [online]. 2021 [cit. 2022-12-03]. Dostupné z: https://eeas.europa.eu/sites/default/files/mpcc_factsheet.pdf
101. The Schengen acquis – Convention implementing the Schengen Agreement of 14 June 1985 between the Governments of the States of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders. Official Journal of the European Union L239. *European Commission* [online]. 2000 [cit. 2022-26-01]. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=GA](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=GA)

102. Western European Union. *CVCE* [online]. 2016 [cit. 2022-25-01]. Dostupné z: http://www.cvce.eu/en/collections/unit-content/-/unit/02bb76df-d066-4c08-a58a-d4686a3e68ff/9059327f-7f8a-4a74-ac7e-5a0f3247bcd3/Resources#73277207-d250-41c5-8960-1d8bce9f11aa_en&overlay

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Schéma bezpečnostního systému EU.....	11
---	----